

Mantelzorgbeleid Maashorst- zorg samen 2025 en verder

Voorwoord

Voor je ligt het nieuwe mantelzorgbeleid van de gemeente Maashorst. Een beleid dat eenieder in onze gemeente raakt, want iedereen krijgt vroeg of laat te maken met mantelzorg. Je bent mantelzorger, je wordt mantelzorger of je hebt (in de toekomst) hulp nodig van een mantelzorger.

De inhoud van dit document is het resultaat van waardevolle gesprekken met verschillende mantelzorgers, vrijwilligers, professionals en organisaties uit heel Maashorst. Deze gesprekken hebben we zoveel mogelijk gevoerd in een informele setting. Hierdoor hebben we veel persoonlijke verhalen en ervaringen opgehaald.

Die verhalen zijn een bron van inspiratie geweest voor dit mantelzorgbeleid. Het is mooi om te zien hoeveel kracht en toewijding er schuilgaat achter onze mantelzorgers. Via deze weg wil ik alle mantelzorgers die hebben bijgedragen aan het tot stand komen van dit beleid, hartelijk danken voor hun bijdrage.

We moeten ons beseffen dat mantelzorg waardevol is. Het is een verlengstuk van onze professionele zorg. De zorg die alle mantelzorgers in ons land verlenen, zou onmogelijk door professionele organisaties overgenomen kunnen worden. Mantelzorgers zijn dan ook van onschatbare waarde in onze samenleving.

Vaak kiest iemand er niet bewust voor om mantelzorger te worden. Het 'overkomt' diegene gewoon als een familielid, vriend, kennis of buurtbewoner hulp nodig heeft. Het is heel waardevol als zorg wordt verleend door iemand die bekend en vertrouwd is met de persoon die hulp nodig heeft. Mensen voelen zich beter op hun gemak bij personen die zij kennen en vertrouwen. Door de aanwezige sociale band wordt mantelzorg vaak met veel liefde en toewijding gegeven.

Mantelzorg verlenen is niet altijd makkelijk en zeker geen vanzelfsprekendheid. Het is daarom belangrijk dat er oog is voor de mantelzorger. Mantelzorg combineren met werk, school, een gezinsleven vraagt veel van mantelzorgers. Overbelasting is een groot risico. Ook omdat er vaak veel geregeld moet worden. Het is onze taak als gemeente om daarbij te helpen en te ondersteunen.

Met dit mantelzorgbeleid willen we een omgeving creëren waarin mantelzorgers zich gewaardeerd, gerespecteerd en ondersteund voelen. Samen kunnen we ervoor zorgen dat mantelzorgers hun waardevolle inzet met plezier en voldoening kunnen blijven uitvoeren.

Ramona Sour
Wethouder Zorg & Welzijn

Hoofdstuk 1 Inleiding

Mantelzorg overkomt je. En het overkomt bijna een derde van de bevolking. Wat nodig is om het zorgen voor een naaste in te passen in het ritme van het dagelijks leven, verschilt per persoon en per situatie. Het (moeten) gaan mantelzorgen is een levensgebeurtenis die hoe dan ook keuzes en aanpassingen vraagt. Uit de vele verhalen van mantelzorgers die in Maashorst mee hebben gedacht over dit beleid, komt naar voren wat op dat moment belangrijk is. Begrip, goede informatie, ondersteuning en waardering. Op deze ervaringen is dit beleid van de gemeente Maashorst gebouwd.

1.1 Aanleiding

De gemeente Maashorst heeft op grond van de Wmo 2015 de opdracht om mantelzorgers te ondersteunen. Deze taak wordt met de groei van het aantal ouderen en het tekort aan (zorg)personeel de aankomende jaren steeds urgenter en vraagt om de ontwikkeling van beleid dat ook houdbaar is in de toekomst. Het is nu tijd voor dit actueel beleid dat tot stand is gekomen in samenspraak met de mantelzorgers uit onze gemeente.

1.2 Doel

Het doel van dit mantelzorgbeleid is om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Nu geeft 3% aan dat zij zich (zwaar) belast voelen door de zorg voor hun naaste. Dit kan leiden tot uitval van de mantelzorger in bijvoorbeeld het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Daarnaast kan het uiteindelijk ook leiden tot verhoogde zorgkosten. De komende jaren stijgt het beroep op mantelzorgers aanzienlijk door het personeelstekort en de vergrijzende bevolking. Wetend dat we niet alle zorg en last van het mantel-

zorgen kunnen wegnemen, werken we met dit mantelzorgbeleid er aan dat minder mantelzorgers overbelast raken. We willen dat mantelzorgers grip hebben op hun eigen situatie. Dit doen we door op alle vraaggebieden die belangrijk zijn voor mantelzorgers een vorm van ondersteuning beschikbaar te stellen en deze aan te laten sluiten bij de behoefte van de mantelzorger. En we kunnen en doen dit als gemeente niet alleen. We doen dit samen met de kracht in de samenleving om zorg te dragen voor elkaar. Vanuit deze visie werken we aan dit mantelzorgbeleid.

1.3 Context van dit beleid

De gemeente Maashorst vindt de ondersteuning en waardering van mantelzorgers belangrijk. Dit is ook vastgelegd in het bestuursakkoord 2022-2026 'Samen bouwen we Maashorst'. De wijze waarop we dit doen moet houdbaar zijn binnen de mogelijkheden en middelen van de gemeente, ook in de toekomst. Voormalig Landerd was voor de gemeentelijke fusie begonnen met het opstellen van mantelzorgbeleid maar heeft dit niet afgerond, in afwachting van dit actuele beleid. Ideeën die destijds zijn opgehaald zijn meegenomen in dit beleid.

1.3.1 Gemeentelijke kaders

In de gemeentelijke Wmo-verordening en nadere regels¹ is vastgelegd wat Maashorst kan bieden aan Wmo-ondersteuning voor mantelzorgers. Hierin staat de invulling van de mantelzorgwaardering vastgelegd en de voorzieningen ter ontlasting van de mantelzorger. Bijvoorbeeld kortdurend verblijf (respijtzorg en logeeropvang) en verschillende ondersteuning die indirect de mantelzorger ontlast zoals dagbesteding en huishoudelijke hulp. Ook staat in de verordening vastgelegd dat de mantelzorger betrokken wordt bij het Wmo-onderzoek (gesprek en onderzoek door de Wmo-consulent) en de behoefte van de mantelzorger ook in het ondersteuningsplan wordt vastgelegd. De vrijwillige inzet en ondersteuning in de wijk kan tussen de dorpskernen en Uden verschillen. Onderling valt veel te leren van de verschillende werkwijzen.

1.3.2 Landelijke ontwikkelingen

We sluiten met dit beleid aan bij de landelijke mantelzorgagenda. De landelijke mantelzorgagenda² zet in op 1) erkenning van de positie van de mantelzorger, 2) verbinding en samenwerking met (het netwerk van) de mantelzorger en 3) individuele ondersteuning.

De positie van en mogelijkheden voor ondersteuning van mantelzorgers krijgen extra aandacht in de landelijke ontwikkelingen en in het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en het Woon-Zorgprogramma (WOZO). Op basis van het regioplan IZA Noord- Oost Brabant³ gaat de Regionale Coalitie IZA Noordoost- Brabant (inclusief Maashorst) het maatschappelijke gesprek aan in de regio over zorg, welzijn en preventie. De vraag 'hoe maken we mantelzorgen gemakkelijker' komt ook ter sprake in deze Regionale Coalitie.

1.4 Leeswijzer

We beginnen met een omschrijving van mantelzorg en de kerncijfers van mantelzorg in Maashorst. In hoofdstuk 3 staat wat er nu is aan mantelzorgondersteuning, hoe dat wordt ervaren en welke verbeterpunten er zijn gebaseerd op de ervaring van mantelzorgers. Vervolgens geven we in hoofdstuk 4 aan hoe we de mantelzorgondersteuning gaan verbeteren en wat de speerpunten voor de uitvoering gaan zijn. We sluiten af met de financiële onderbouwing van dit beleid.

Hoofdstuk 2 Voor wie is dit mantelzorgbeleid

Iedereen in Nederland helpt wel eens een ander. Bijvoorbeeld met een klusje in huis. Daarmee ben je niet direct mantelzorger. Dit hoofdstuk geeft een definitie aan mantelzorg en wordt op basis van verschillende onderzoeken en vakliteratuur, een beeld gegeven van verschillende soorten mantelzorg. Met cijfers over het aantal mantelzorgers en de mate van (over)belasting wordt het beeld voor wie dit mantelzorgbeleid is, verder aangevuld.

2.1 Wanneer ben je een mantelzorger?

Mantelzorg wordt in de Wmo (2015) en in de gemeentelijke Wmo-verordening van Maashorst⁴ art 1.g gedefinieerd als:

Hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverze-

1) Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Maashorst 2024.2

2) De mantelzorgagenda: samen gezond, fit en veerkrachtig 2023-2026

3) Regioplan IZA Noordoost-Brabant, december 2023

4) Art 1, g- Verordening maatschappelijke ondersteuning Maashorst 2022

keringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep⁵.

Mantelzorg overstijgt de gebruikelijke zorg voor een naaste. Deze zorg komt voort uit een familieband, vriendschap of andere verbondenheid die de mantelzorger al met iemand had voordat diegene zorg nodig had. Mantelzorgers vinden het geven van deze zorg vaak vanzelfsprekend en zien het zorgen vaak als een morele plicht waar je niet zomaar mee kunt stoppen. Lang niet iedereen die mantelzorgtaken op zich neemt, ziet zichzelf echter als ‘mantelzorger’.

De taak van mantelzorgen kan onverwachts komen en de aandacht gaat dan in eerste instantie naar de zorgvrager. Dat mantelzorgers op zoek gaan naar ondersteuning voor zichzelf, komt vaak pas laat aan de orde. Een mantelzorger zet soms veel van zichzelf aan de kant (werk, hobby's, sociale contacten, gezond leven) en raakt daardoor overbelast.

De taken van een mantelzorger kunnen bijvoorbeeld bestaan uit hulp bij medische verzorging, persoonlijke verzorging, het regelen van geldzaken en administratie, het verzorgen van maaltijden, hulp bieden in het huishouden, (begeleiding bij) vervoer en het bieden van gezelschap, troost en afleiding. De intensiteit van mantelzorg verschilt per persoon. Wat meeweegt is de kwaliteit van de relatie(s), de aandoening of beperking, de zorgvraag en uitvoering daarvan, de persoonlijke veerkracht, de culturele achtergrond en levensovertuiging en de context (werk, gezin, sociaal netwerk). De behoefte aan ondersteuning en type ondersteuning is dan ook voor iedere mantelzorger verschillend.

Mantelzorg is anders dan vrijwillige zorg. Bij vrijwillige zorg kiezen zorgvrijwilligers bewust om te zorgen, al dan niet via een professionele organisatie. Ook is er meestal nog geen persoonlijke band met de zorgbehoevende. Zorgvrijwilligers zorgen voor een beperkt aantal uur en kunnen hier op eigen initiatief mee stoppen. Mantelzorgers kunnen dit niet en zorgen soms wel 24 uur per dag.^{6,7}

2.2 Mantelzorg in cijfers

Een overzicht van de meest recente data staat hieronder in tabel 1 weergegeven. Dit zijn cijfers uit de GGD-monitor uit 2022 en de GGD-jeugdmonitor uit 2019. Het dashboard ‘Brabantscan^{8r}’ geeft aanvullend een beeld over hoeveel mantelzorgers behoefte hebben aan ondersteuning en die ondersteuning ook weten te vinden. De cijfers zijn gebaseerd op de definitie van mantelzorg die het CBS/RIVM hanteren: *een mantelzorger is iemand die 3 maanden aaneensluitend, 8 uur per week of meer, mantelzorg geeft*. Het aantal mensen met mantelzorgtaken ligt dus hoger.

	% dat mantelzorgtaken heeft	% dat mantelzorger is volgens definitie	% dat zich (tame-lijk) zwaar belast voelt	% dat ondersteuning weet te vinden
8-11 jaar	2	0	0	-
12-18 jaar	8	0	0	-
18-64 jaar	14	3	2	22 (voormalig Uden), 24 (voormalig Landerd)
65+ jaar	16	5	1	35 (voormalig Uden) 37 (voormalig Landerd)

Tabel 1: Cijfers uit gezondheidsmonitor 2022 (GGD) en Brabantscan⁹

Kosten/baten

Ecorys heeft onderzoek gedaan naar de waarde van mantelzorgers in kosten. Als de zorg aan de zorgbehoevende op een andere wijze, door professionals, zou worden verleend dan zouden de kosten in de gemeente Maashorst tussen de 111 en 153 miljoen euro per jaar zijn¹⁰.

Leeftijdsopbouw

De bevolking verandert in leeftijdsopbouw. Nu is 23% van de huishoudens in Maashorst 65+. In 2029 zal dit bijna 26% zijn¹¹. De behoefte aan mantelzorg zal toenemen (nu ontvangt 12% van de 65+ers

5) <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2024-01-01>

6) Bron: MantelzorgNL <https://www.mantelzorg.nl/onderwerpen/mantelzorg/dit-is-mantelzorg/>

7) Bron: SCP, Blijvende bron van zorg

8) <https://brabantscan.nl>

9) <https://brabantscan.nl>

10) Ecorys, 2021 + <https://www.mantelzorg.nl/nieuws/wat-is-de-waarde-van-mantelzorg-per-gemeente/>

11) Beleidsprogramma 'Gezond en gelukkig oud in Maashorst 2023-2033', augustus 2023

mantelzorg¹²). De groei in aantal 65+'ers, betekent dus ook een groei in het beroep op (mantel)zorg. De groep die mantelzorg levert (het mantelzorgpotentieel) daalt in de regio Noordoost-Brabant van 9,4 % in 2023 naar 3,8% in 2039; dit is meer dan een halvering¹³. Er zijn dus minder mensen beschikbaar om zorg mee te delen en mantelzorgers zullen waarschijnlijk intensiever hulp moeten verlenen.

2.3 Verschillende groepen mantelzorgers

Dé mantelzorg bestaat niet. Het gaat om een diverse groep mensen in allerlei verschillende situaties, in verschillende levensfasen, met verschillende ervaringen en behoeften. De mantelzorgers zorgen voor naasten met diverse ziektebeelden en verschillende zwaarte. Zo zijn er zorgvragers die constante zorg nodig hebben (levenslang en stabiel), zorgvragers die in toenemende mate zorg nodig hebben (progressief), zorgvragers die in de palliatieve fase van het leven zijn en zorgvragers bij wie zicht is op verbetering en vermindering van zorg (tijdelijk). De impact op de mantelzorg hangt hiermee samen.

Het gaat om een diverse groep mensen met verschillende ervaringen die dan ook verschillende ondersteuningsbehoeften hebben. Sommige doelgroepen hebben specifieke aandacht nodig. Onder andere omdat zij meer risico hebben om overbelast te raken¹⁴. Movisie heeft een aantal verschillende groepen mantelzorgers in beeld gebracht¹⁵. Dit betekent echter niet dat de mantelzorgers per se binnen één groep vallen. Het is mogelijk dat zij onder verschillende groepen te categoriseren zijn.

- Jonge mantelzorgers

Dit zijn mantelzorgers in de leeftijd van 0 tot 25 jaar oud. Vaak groeien zij op in een gezin met een langdurig zorgbehoevend familielid, meestal een ouder, broer of zus. Zij combineren de mantelzorgtaken met school of een studie. Over het algemeen vervullen zij niet de primaire zorgtaak, maar de zorg loopt wel uiteen van intensieve zorg tot lichte hulp. Ze hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel en krijgen vanwege de gezinssituatie mogelijk minder aandacht dan gebruikelijk.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat 20% van de scholieren opgroeit met een langdurig ziek gezinslid. Driekwart van deze groep heeft thuis (zorg)taken of verantwoordelijkheden. Deze scholieren rapporteren anderhalf keer zo vaak extra taakuren thuis en een slechtere fysieke en mentale gezondheid als leeftijdsgenoten zonder zorgsituatie¹⁶. Een kwart van de 16-24-jarige mantelzorgers geeft aan regelmatig onvoldoende tijd te hebben voor hun opleiding door de zorgtaak¹⁷. Studerende jonge mantelzorgers rapporteren lagere studieprestaties en een lager studietempo dan studenten zonder zorgtaken¹⁸. Mantelzorg heeft dus invloed op de gezondheid en schoolprestaties van de scholieren en studenten die hier mee te maken hebben.

- Werkende mantelzorgers

Dit zijn vaak mantelzorgers in de leeftijd van 25 tot 67 jaar oud. Zij hebben een (betaalde) baan naast hun mantelzorgtaken. De combinatie werk en zorg is vaak lastig. Sommige mantelzorgers hebben aparte zorg- en werkdagen; anderen moeten zorg en werk combineren op één en dezelfde dag. Werkende mantelzorgers verlenen relatief vaker planbare hulp (bijvoorbeeld het doen van boodschappen of een doktersbezoek), in tegenstelling tot niet-werkende mantelzorgers (bijvoorbeeld onverwacht ziekenhuisbezoek, helpen in huis, dagbesteding). Werkende mantelzorgers willen het liefst gewoon blijven werken. Landelijk combineert ongeveer een kwart van de mensen tussen de 16-69 jaar een baan van 12 uur of meer per week met een zorgtaak¹⁹. Een op de vijf mensen geeft hierbij intensieve mantelzorg. Bijna de helft van de werkende 60-plussers biedt mantelzorg²⁰. Het aantal mensen dat werk en mantelzorg combineert, zal toenemen: van 1,8 miljoen in 2020 naar 2,1 miljoen in 2040. Ook de verhoging van de pensioenleeftijd zorgt ervoor dat het aantal werkende 65-74-jarigen met een zorgtaak zal toenemen²¹. Het combineren van zorgtaken en werk kan ervoor zorgen dat mantelzorgers extra onder druk komen te staan.

12)Ouderenmonitor GGD Hart voor Brabant 2022

13)Regio Noordoost-Brabant, 2023

14)Overbelaste mantelzorgers signaleren en ondersteunen - MantelzorgNL

15)Bron: <https://www.movisie.nl/artikel/mantelzorg-kruispunten-diversiteit>

16)(Van Tienen et al., 2020; Van der Werf et al., 2022)

17)(De Boer & De Roos, 2022)

18)(Van Tienen et al. 2018

19)(De Boer et al., 2019)

20)(SCP, 2023)

21)(Vos et al., 2021)

- Mantelzorgers van niet-Westerse herkomst

Bijna één op de tien inwoners van Maashorst heeft een niet-Westerse afkomst. In de Flatwijk is dit bijna één op de vijf inwoners²². In andere culturen is de zorg voor naasten vanzelfsprekend en kan het inschakelen van professionele hulp voor de zorg voor vader of moeder een taboe zijn. Zeker als het gaat om psychische of lichamelijke aandoeningen. Deze inwoners zullen zich minder snel zien als ‘mantelzorger’ zien. De persoonlijke zorg wordt op cultuurspecifieke wijze ingevuld waardoor professionele zorg ook minder goed aansluit bij de behoeften. Zicht krijgen op de problematiek en passende ondersteuning voor deze groep mantelzorgers is lastig. Meer aandacht voor en kennis van cultuur sensitieve zorg kan behulpzaam zijn²³.

- Oudere mantelzorgers

Deze mantelzorgers zijn 65 jaar of ouder en in de meeste gevallen zorgen zij voor een partner. Ook zorgen zij vaker voor een naaste in een instelling zoals een verzorgings- of verpleeghuis. Oudere mantelzorgers lopen een verhoogd risico op overbelasting vanwege een steeds kleiner wordend sociaal netwerk. Extra hulp en sociale ondersteuning vallen geleidelijk weg. Daarnaast neemt in de loop van de tijd de kans toe dat de mantelzorgers zelf gezondheidsproblemen krijgen.

- Mantelzorg van zorgvragers met specifieke aandoeningen

Sommige zorgvragen hebben meer impact op de mantelzorger. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van GGZ-problematiek, dementie of een kind met een beperking. De zorg voor een naaste met psychische problemen of een kind met een beperking is vaak levenslang en gaat met pieken en dalen. Rustige periodes worden afgewisseld met acute terugvallen waarin direct actie nodig is. Mantelzorgers kunnen zich medeverantwoordelijk voelen voor het ontstaan van de aandoeningen bij hun partner of kind. Er is soms sprake van gedragsproblematiek of verandering van emoties waardoor de relatie tussen mantelzorger en zorgvrager onder druk staat. Mantelzorgers die zorgdragen voor iemand met een chronische ziekte of beperking (bijvoorbeeld ouders met een kind (of kinderen) met een levenslange beperking) of mensen met dementie zijn ook een groep die meer risico hebben om overbelast te raken.

Hoofdstuk 3 Mantelzorgondersteuning in Maashorst

Maashorst wil dat haar beleid toegankelijk, voorspelbaar, uitvoerbaar en houdbaar is. Goed luisteren naar inwoners en mensen in de uitvoering was dan ook de basis voor dit nieuwe mantelzorgbeleid. Dit hoofdstuk beschrijft wat er al is aan mantelzorgondersteuning, hoe inwoners, vrijwilligers en professionals dat nu ervaren en welke verbeterpunten we daaruit halen. Dit doen we aan de hand van acht vraaggebieden die vaak voorkomen bij mantelzorgers.

3.1 Hoe is dit beleid tot stand gekomen

Om tot dit beleid te komen hebben we in kaart gebracht wat voormalige gemeentes Uden en Landerd aan mantelzorgondersteuning hadden en hebben we een participatieproces met mantelzorgers, vrijwilligers en professionals doorlopen. Het is geen onderzoek of evaluatie geweest, maar het ophalen van persoonlijke ervaringen en ideeën.

In de periode van 1 november 2023 tot en met 31 januari 2024 zijn verschillende mantelzorgers gesproken tijdens mantelzorgbijeenkomsten georganiseerd in het kader van de ‘dag van de mantelzorger’ en in werksessies georganiseerd om mantelzorgers met het beleid mee te laten denken.

In totaal zijn er 6 georganiseerde werksessies geweest met in totaal 35 mantelzorgers:

- 3 sessies met niet-werkende mantelzorgers
- 2 sessies met mantelzorgers die een betaalde of onbetaalde baan hebben
- 1 sessie met mantelzorgers onder de 25 jaar (jonge mantelzorgers)

Tijdens de gesprekken in de werksessies hebben de mantelzorgers een levenslijn gemaakt met daarin helpende en niet-helpende factoren. Deze levenslijnen geven inzicht in het leven van de mantelzorgers en de zaken waar zij mee te maken hebben. De jonge mantelzorgers hebben we aan de hand van een aantal stellingen in gesprek laten gaan over zaken die voor hen als mantelzorger belangrijk zijn.

22)CBS Statline, 2023

23)<https://www.kis.nl/publicatie/mantelzorgers-met-een-migratieachtergrond-ondersteunen>

In de gesprekken met mantelzorgers stond de vraag en behoefte van de mantelzorgers centraal en niet het bestaande beleid of aanbod van de gemeente. Op die manier is het nieuwe beleid en de uitvoering daarvan opgebouwd vanuit de leefwereld van mantelzorgers.

Om structuur aan te brengen in de gesprekken, zijn we uitgegaan van de acht vraaggebieden die door MantelzorgNL en Movisie in kaart zijn gebracht en die landelijk gezien vaak voorkomen bij mantelzorgers. De acht vraaggebieden die Movisie en MantelzorgNL in kaart hebben gebracht zijn: informatie & advies, persoonlijke begeleiding, emotionele steun, educatie, praktische hulp, vervangende zorg, financiële ondersteuning, materiële hulp. Op deze vraaggebieden kunnen mantelzorgers knelpunten ervaren en hebben ze mogelijk (impliciete) vragen²⁴

Naast gesprekken met mantelzorgers is gesproken met preventiewerkers, vrijwilligers van de zorgcoöperaties, de mantelzorgmakelaar, ONS welzijn, een vertegenwoordiger van de moskee, twee werkgevers en beleidsmedewerkers en uitvoeringsconsulenten van de gemeente Maashorst. Deze gesprekken gingen over het bestaande ondersteuningsaanbod, de aansluiting met de behoefte van mantelzorgers, de samenwerking tussen organisaties en de gemeente, de verschillen tussen voormalig Landerd en voormalig Uden, de financiering en nieuwe ideeën voor mantelzorgondersteuning.

Aan het eind van het participatieproces is een 'spiegelsessie' geweest waar alle deelnemers uit het participatieproces uitgenodigd zijn. Tijdens deze spiegelsessie is gereflecteerd op de bevindingen en zijn ideeën aangedragen voor dit nieuwe beleid. Vanuit het perspectief van de mantelzorger, de professional/vrijwilliger en de gemeente (beleid + uitvoering) is gekeken naar veel terugkerende thema's zoals de mantelzorgondersteuning, mantelzorgwaardering, respijtzorg en informatie/communicatie. Daarnaast is er een gesprek geweest met de Adviesraad Sociaal Domein.

3.2 Het ondersteuningsaanbod, de ervaringen en de verbeterpunten

Als gemeente zien wij het als onze taak om er voor mantelzorgers te zijn en zoveel mogelijk te voorkomen dat ze overbelast raken. We zetten met dit beleid in dat op elk vraaggebied passende ondersteuning is die aansluit bij de behoefte van de verschillende mantelzorgers.

De uitvoering van dit beleid ligt voor een groot deel (met subsidie van de gemeente) bij ONS welzijn en de zorgcoöperaties. In dit hoofdstuk verwijzen we daarom vaak naar activiteiten van deze organisaties en hun professionals en vrijwilligers. Uit de levenslijnen van mantelzorgers zien we dat ook andere factoren, zoals de medische zorg en mensen in hun omgeving (sociale basis) van invloed zijn op het gevoel van (over)belasting. Ondanks dat we daar als gemeente geen rechtstreekse invloed op hebben, nemen we het wel mee als aandachtsgebied in dit beleid.

3.2.1 Informatie en advies

Over ziekte/bepanking, aanbod zorg- en welzijn en regelingen

²⁴<https://www.mantelzorg.nl/pro/advies-nodig/advies-aan-gemeenten/8-vraaggebieden-van-mantelzorgers/>

Wat is er al?

Als iemand om ondersteuning (Wmo, Jeugd) vraagt, wordt indien gewenst de mantelzorger door de consulent betrokken bij het gesprek of in het 'onderzoek' meegenomen. De consulent kan de mantelzorger dan ook direct informeren over de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning en de jaarlijkse blijk van waardering voor mantelzorgers. In de regels Wmo en Jeugd is deze toegang bepaald. Zo kan de gemeente bij de in te zetten ondersteuning rekening houden met de mogelijkheden van en risico's op (over)belasting van de mantelzorger. Het voorkomen van overbelasting kan een reden zijn om een maatwerkvoorziening te indiceren voor de cliënt. Door langdurige indicaties af te geven en zoveel mogelijk gegevens te (her)gebruiken probeert de gemeente de administratieve last voor zorgvragers en mantelzorgers zo laag mogelijk te houden. In de praktijk gebeurt dit nog niet altijd.

De mantelzorgmakelaar is een adviesfunctie die door elke mantelzorger kan worden aangevraagd. Of het vergoed wordt door de zorgverzekeraar, hangt af van het aanvullende pakket. De mantelzorgmakelaar is opgenomen in de (aanvullende) gemeentelijke collectieve zorgverzekering (zie ook 'financiële ondersteuning'). Tot 2023 was er een overeenkomst met de mantelzorgmakelaar voor jaarlijks tien trajecten (van maximaal 7 uur per cliënt).

De vrijwilligers en professionals bij de zorgcoöperaties en ONS welzijn hebben veel kennis en geven advies. De informatie is echter niet op een plek of website te vinden. ONS welzijn heeft wel een nieuwsbrief waarmee zij zoveel mogelijk mantelzorgers op de hoogte houden van het aanbod. Zij organiseren wekelijks spreekuren in de wijk waar mensen met allerlei (bijvoorbeeld zorg of financiële) vragen terecht kunnen. Ook is er het Mantelzorgcafé en het Alzheimercafé. Hier wordt informatie gegeven, vindt ontmoeting plaats en is een plek voor eigen vragen en behoeften vanuit de mantelzorger. Daarnaast zijn er een aantal landelijke websites waar veel informatie en advies op te vinden is. Onder andere www.mantelzorgnl.nl, www.mantelzorgelijk.nl en www.regelhulp.nl.

Wat zijn de ervaringen?

Veel mantelzorgers ervaren een hoge administratieve last bij het aanvragen en regelen van hulpmiddelen en ondersteuning. Ook loopt men aan tegen de bureaucratie van het systeem doordat elk jaar dezelfde aanvragen moeten worden ingediend, terwijl de aandoening of diagnose van de zorgvrager niet of heel langzaam verandert. Men moet keer op keer hetzelfde verhaal uitleggen en voelt zich als mantelzorger niet altijd serieus genomen door de professionals van de gemeente. Mantelzorgers geven aan dat het niet voor de hand ligt om hulp of zorg te vragen voor zichzelf. Alles draait om de zorgvrager. Zeker jongere mantelzorgers willen liever geen label of speciale behandeling.

Daarnaast gaan sommige gemeentelijke processen volgens mantelzorgers traag, is er veel onduidelijkheid over het wel of niet recht hebben op bepaalde hulp of mist soms het overzicht van al het aanbod überhaupt, zowel van de gemeente als het aanbod van andere (landelijke) organisaties. Regels zijn soms onduidelijk of tegenstrijdig, of dat wordt in ieder geval zo ervaren. Het kost mantelzorgers veel tijd en energie om zich in deze context staande te houden en ze ervaren weinig ondersteuning van de gemeente hierin. Veel informatie wordt verspreid en gevonden via het informele netwerk. Dit is een van de redenen waarom ontmoetingen met andere mantelzorgers en vrijwilligers zo worden gewaardeerd.

Jonge mantelzorgers geven aan dat er op school niet altijd rekening wordt gehouden met wat zij nodig hebben om hun rol als mantelzorger goed te kunnen vervullen. Meer informatie over mantelzorg bij de organisaties die een rol spelen in het leven van jongeren en mantelzorggezinnen is gewenst. Informatie voor en over jongeren die 18 jaar worden zou heel fijn zijn.

Jonge mantelzorgers ervaren dezelfde knelpunten als volwassen mantelzorgers: onder andere de behoefte aan meer overzichtelijke informatie en de beperkte toegang tot huishoudelijke hulp op het moment dat het echt nodig is, worden expliciet genoemd.

"Toen mijn dochter van de wmo in de wlz kwam, hebben we dat als gezin gevierd!" - mantelzorger

"Het zou zo fijn zijn om één contactpersoon bij de gemeente te hebben. Dan hoef je niet elke keer je verhaal te doen, en dit scheelt ergernissen. Mantelzorgers willen ook graag gehoord en gezien worden." - mantelzorger

De preventiewerkers zien dat de huisbezoeken heel belangrijk zijn om mantelzorgers te zien in hun situatie om ze van de juiste informatie en advies te voorzien. Er is behoefte aan een overzicht van de voorzieningen en regelingen (van de gemeente, welzijn en landelijke informatiepunten), en het liefst

één aanspreekpunt. Het ‘mantelzorg- en vrijwilligersplein’ en ‘Centrum Mantelzorg’²⁵ van Land van Cuijk wordt door de preventiewerkers als goed voorbeeld genoemd.

Met name de mantelzorgcafé's enzheimercafé's, georganiseerd door ONS welzijn, de zorgcoöperaties en Alzheimer NL, vinden regelmatig plaats en worden goed bezocht. Hier tippen mantelzorgers elkaar op regels en voorzieningen. Deze activiteiten worden vooral door niet-werkende mantelzorgers bezocht. Er is behoefte aan meer gefaciliteerd contact tussen mantelzorgers, waar ook informatie kan worden gegeven en uitgewisseld kan worden. Een mantelzorgexpertise centrum of de voormalige mantelzorgwinkel (mantelzorgsteunpunt) worden genoemd als voorbeeld.

Wat zijn de verbeterpunten?

Mantelzorgers hebben behoefte om te weten waar zij recht op hebben (qua ondersteuning, verlof, voorzieningen, gesprek) en vervolgens weten waar je terecht kan met welke vraag. Duidelijkheid over de toegang tot ondersteuning en maatwerkvoorzieningen voor zorgvrager is belangrijk. Het participatieproces legt bloot dat nog te vaak onduidelijk is welke zorg en ondersteuning een zorgvrager nu kan verwachten van onze gemeente. Deze onduidelijkheid (en soms het lange wachten) leidt ook bij de mantelzorg tot onzekerheid en stress. Ook zien we uit de cijfers (tabel 1) dat slechts 22-37 % van de inwoners informatie over mantelzorgondersteuning weet te vinden. Het makkelijker regelen van hulp voor de zorgvrager heeft direct invloed op de (over)belasting van de mantelzorg. Wat we als verbeterpunten zien zijn:

- Meer en betere informatievoorziening over het aanbod van mantelzorgondersteuning (onder andere de mantelzorgmakelaar en respijtzorg).
- Zowel de offline als online informatieverspreiding verbeteren onder andere door goed te luisteren naar hoe, waar en wanneer de mantelzorgers naar informatie zoeken. Daarbij rekening houdend met de verschillende type mantelzorgers (onder andere werkende en jonge mantelzorgers).
- Het mantelzorgvriendelijker maken van de dienstverlening (van de gemeente). Door beter te luisteren en ook heel concreet door bijvoorbeeld een herinnering te sturen als een indicatie bijna afloopt.
- Het mantelzorgvriendelijker maken van de dienstverlening door onder andere bij chronische beperkingen uitgaan van meerjarige indicaties of indicaties zonder einddatum.

3.2.2. Persoonlijke begeleiding

Mantelzorgtaken, netwerkversterking, combineren mantelzorg en werk

Wat is er al?

De mantelzorgmakelaar is een belangrijke professional die echt persoonlijke begeleiding kan bieden aan mantelzorgers bij zoekwerk en regeltaken op het gebied van zorg, wonen, welzijn, financiën en de combinatie werk/mantelzorg. Mantelzorgers in Maashorst kunnen op eigen initiatief in contact komen met de mantelzorgmakelaar. Daarnaast kan men beroep doen op (onafhankelijke) cliëntondersteuning. De preventiewerkers van de zorgcoöperaties en ONS welzijn helpen mantelzorgers regelmatig bij het regelen van zaken of om de juiste plek te vinden voor de vraag. Werkgevers, onderwijsprofessionals en anderemaatschappelijk werkers vervullen deze rol ook in individuele voorbeelden.

Wat zijn de ervaringen?

Mantelzorgers geven aan dat het contact met de preventiewerkers en de zorgcoöperaties in Reek, Zeeland en Schaijk goed is en gewaardeerd wordt. Mantelzorgers hebben het gevoel bij hen terecht te kunnen. Het sluit aan bij hun behoefte om ondersteuning dichtbij en lokaal georganiseerd te hebben. Nabijheid en vertrouwdheid zijn belangrijk, omdat de stap om voor zichzelf hulp te vragen voor mantelzorgers erg groot is.

Mantelzorgers in Eikenwal, in de wijk Hoeven, vragen expliciet of het mogelijk zou zijn als de gemeente een inloop hulp/vraagpunt zou kunnen inrichten. In deze wijk zijn veel ouderen, mensen met begeleid wonen en andere hulpvragen bij elkaar.

“Jullie (zorgcoöperaties) zijn de voelsprietten, dat is zo’n aanvulling! Het zorgt ervoor dat wij als preventiewerkers ons werk goed kunnen doen.” - preventiewerker tijdens de spiegelsessie

“Het elastiekje staat heel strak. Er kan niets meer bij. Het idee dat één van van ons iets overkomt, hoe klein ook, brengt veel stress. - voor elkaar zorgende mantelzorgers

Of een mantelzorg behoeft heeft aan persoonlijke begeleiding hangt af van de situatie. Werkende mantelzorgers zouden graag vanuit hun werkgever iets van begeleiding krijgen, bijvoorbeeld in het

²⁵<https://mantelzorgenvrijwilligersplein.nl/themas/mantelzorg/>

aanpassen van de werktijden. En naar schoolgaande mantelzorgers zouden vanuit school meer begrip en begeleiding willen krijgen. Dit is weer wat anders dan persoonlijke begeleiding vanuit welzijn of een vrijwilliger, bijvoorbeeld bij het leren koken of andere mantelzorgtaken.

Werkende mantelzorgers komen soms in de knel omdat bij werkgevers niet altijd ruimte is om (zorg)verlof op te nemen. Sommige van hen kiezen ervoor om minder te werken of als zzp'er aan de slag te gaan. Anderen zijn gestopt met werken om voor hun naasten te kunnen zorgen. Het zijn van mantelzorger kan zorgen voor financiële veranderingen, en bij sommigen voor financiële krapte. Ook hier is begeleiding gewenst, zowel vanuit de gemeente (welke rechten heb ik als mantelzorger?) als vanuit de werkgever (wie kan er met mij meedenken over mogelijkheden als parttime werken, zorgverlof etc). Werkgevers geven aan weinig ervaring met mantelzorgers te hebben en behoefte te hebben aan kennisuitwisseling met andere werkgevers in de regio.

“De grote vraag blijft steeds: Hoe combineer ik mantelzorg met werk? Een goede planning maken met een open en duidelijke structuur. Maar dit stort in bij onverwachte situaties.” - werkende mantelzorger

“Mijn werkgever werkte tegen. Ik kreeg geen zorgverlof. Om rust te kunnen pakken heb ik mijzelf daarom verschillende keren ziekgemeld. Daarna kreeg ik wel zorgverlof.” - werkende mantelzorger

Jongeren weten vaak niet dat ze mantelzorger zijn en bij hen geldt dat er eerst aandacht moet zijn voor het herkennen en erkennen. De school speelt een belangrijke rol hierin, maar die rol wordt niet altijd genomen. Jonge mantelzorgers vinden het leuk om samen activiteiten te organiseren en te ondernemen, ze hebben daar ook veel ideeën over. Het preventieteam jeugd speelt hier op dit moment een belangrijke rol in.

“School weet wel dat ik mantelzorger ben, maar ze doen er niks mee. Ik mag niet eens mijn telefoon in de klas aan houden, terwijl ik graag bereikbaar wil zijn voor mijn moeder.” - jonge mantelzorger

Wat zijn de verbeterpunten?

Persoonlijke begeleiding is extra van belang voor mantelzorgers die niet direct aansluiting vinden bij het bestaande (activiteiten)aanbod, bijvoorbeeld werkende en jonge mantelzorgers. Wat we als verbeterpunten zien zijn:

- Werkgevers informeren en ondersteunen bij de rol die zij kunnen nemen bij ondersteuning van mantelzorgers. Hierbij kan gebruikgemaakt worden van de kennis en voorbeelden van Werk & Mantelzorg²⁶. Het bij elkaar brengen van werkgevers (bijvoorbeeld jaarlijks bij de Dag van de mantelzorg) met inzet op bewustwording is ook een mogelijkheid.
- Ook voor jonge mantelzorgers geldt dat het heel belangrijk is dat school hun positie als mantelzorger begrijpt en hen kan begeleiden in het combineren van school- en zorgtaken. We kunnen nog meer met scholen hierbij stil staan. De kennis van Stichting JMZ Pro is hier heel bruikbaar voor. En de Week van de Jonge mantelzorg zou een goed aanknopingspunt zijn.
- Gemeente Maashorst is zelf ook werkgever. We kunnen een ‘mantelzorgvriendelijke’ organisatie worden door naar ons eigen personeelsbeleid te kijken. Hiervoor kan gebruikgemaakt worden van de ondersteuning van Werk&Mantelzorg.
- Betere vindbaarheid van bekendheid met de mantelzorgmakelaar, die persoonlijke begeleiding kan bieden, zal ook helpen.
- Het werken met preventiewerkers in de hele gemeente Maashorst.

3.2.3. Emotionele steun

Luisterend oor, lotgenotencontact

Wat is er al?

Mantelzorgers halen steun uit hun netwerk, (geloofs)gemeenschap en hobby's of leuke momenten die afleiding bieden. Via ONS welzijn en de zorgcoöperaties worden laagdrempelige activiteiten georganiseerd waar mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten, even een moment voor zichzelf hebben en tips en advies kunnen uitwisselen. Via 'voormekaar.nl' faciliteert ONS welzijn de mogelijkheid van een maatje/buddy. De mantelzorgcafé's en alzheimercafé's zijn vaak genoemde voorbeelden waar mensen lotgenoten ontmoeten. En de dorps- en wijkhuizen zijn ook laagdrempelige ontmoetingsplekken in de buurt. Jonge mantelzorgers vinden het ook fijn als er activiteiten zijn met andere jonge mantelzorgers, omdat ze elkaars situatie begrijpen.

Bij de zorgcoöperaties wordt op het moment van de ontspanningsactiviteit voor mantelzorgers (bijvoorbeeld bloemschikken) ook iets geregeld voor de zorgvrager als dat nodig is.

²⁶ Heel Nederland mantelzorgvriendelijk! | Werk&Mantelzorg (werkenmantelzorg.nl)

De huisarts of praktijk ondersteuner huisarts (POH) kunnen de eerste plek zijn waar de behoefte aan (emotionele) steun in beeld komt. Het is voor de huisarts belangrijk om te weten wat de mogelijkheden zijn om naar door te kunnen verwijzen.

Daarnaast zijn er telefonische en digitale platforms om een luisterend oor of tips en informatie te krijgen. Bijvoorbeeld de Mantelzorglijn, de Landelijke Luisterlijn, Mantelzorgelijk en Zorggenoot.

Wat zijn de ervaringen?

Mantelzorgers ervaren contact met andere mantelzorgers als positief, men kan steunen op elkaar en verhalen uitwisselen. Ook het contact met familieleden, vrienden, burens en anderen in de directe omgeving van de mantelzorger is een helpende factor. Mantelzorgers die op leeftijd zijn, zien hun sociale netwerk kleiner worden en merken dat hobby's en sporten minder makkelijk gaan. Mantelzorgers die minder aanspraak kunnen maken op hun sociale netwerk hebben het moeilijker. Het risico op overbelasting wordt groter als de spanningsboog te lang opgerekt blijft.

Mantelzorgers hebben moeite met het woord 'lotgenoten', maar er is wel behoefte aan contact met andere mantelzorgers. Voor sommigen is het aanbod van activiteiten, bijvoorbeeld het mantelzorgcafé en ontspanningsactiviteiten zoals bloemschikken, passend (met name senioren en niet-werkenden). Met name de werkenden (die overdag verplichtingen hebben) zijn op zoek naar ander soort activiteiten. Zij hebben vaak een nog actiever sociaal netwerk waar zij op terug kunnen vallen. Er is behoefte aan bijeenkomsten waar ook kennis gedeeld en uitgewisseld kan worden, in combinatie met een informeel gedeelte voor ontmoeting. Sommige mantelzorgers vinden een groepsactiviteit niet fijn en zouden liever een maatje thuis af en toe zien.

De mantelzorgers zien het zorgen als een vanzelfsprekendheid: je kiest er niet voor maar het overkomt je. De verantwoordelijkheid om te zorgen is groot. De mantelzorgers in Maashorst zijn gemotiveerd om iets voor elkaar te betekenen. Daarnaast wordt aangegeven dat begrip en een luisterend oor (en niet elke keer je verhaal moeten doen) bij de gemeente ook ervaren wordt als emotionele steun. De wisseling van personeel bij de gemeente vindt men jammer omdat je dan de opgebouwde band en ervaring weer kwijt bent.

Wat zijn verbeterpunten?

- Meer bekendheid geven aan de mogelijkheden van een maatje, bijvoorbeeld via 'voormekaar.nl'. Preventiewerkers (inclusief preventieteam jeugd) stimuleren mantelzorgers die liever 1-op-1 contact hebben met bijvoorbeeld buddy's, ook een luisterend oor te geven.
- Jongeren faciliteren in het zelf bedenken en organiseren van activiteiten die hen aanspreken, met behulp van het preventieteam.
- Meer variatie in het aanbod is belangrijk om meer verschillende mantelzorgers een plek van emotionele steun te bieden. Nieuwe activiteiten zetten we op in samenspraak met mantelzorgers en buurtbewoners zodat het aansluit bij de behoefte en ervaringen. Dit kan met de waarderings-subsidies (zie beleid 'versterken sociale basis') en wanneer ONS welzijn en de zorgcoöperaties met moskeeën en sportverenigingen activiteiten gaan organiseren.
- De ketenaanpak 'Welzijn op Recept'²⁷ verder uitrollen zodat huisartsen de (over)belaste mantelzorgers die emotionele steun zoeken makkelijker kunnen verbinden met het welzijnsaanbod. Huisartsen zijn nu nog veelal onbekend met de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning.

3.2.4 Educatie

Voorlichting, cursussen

Wat is er al?

Er is vanuit ONS welzijn de training 'De Zorg de Baas'. De training is voor mantelzorgers die balans zoeken in 'zorgen voor een ander en zorgen voor jezelf'. ONS welzijn en BrabantZorg geven voorlichting, onder andere over dementie en rouw en verlies. In het mantelzorgcafé en alzheimercafé wordt informatie gegeven over thema's zoals hulpmiddelen, administratie, zorgplanning of wordt de mantelzorgmakelaar uitgenodigd. Als het gaat om educatie of voorlichting over het ziektebeeld of verzorging van de zorgvrager, dan voorziet de patiëntenvereniging, arts of zorginstelling/aanbieder hier vaak in. Voor het samenspel tussen de zorgverlener (bijvoorbeeld verpleging) en de mantelzorger is het wel belangrijk dat ze elkaar vertrouwen in hun manieren van verzorgen.

Wat zijn de ervaringen?

Educatie of voorlichting wordt niet vaak genoemd als een behoefte vanuit de mantelzorgers. De voorlichting over rouw van ONS welzijn wordt gewaardeerd, maar is relevant voor slechts een deel van de mantelzorgers. Wel is behoefte aan voorlichting over mantelzorg: welke mogelijkheden tot ondersteuning

²⁷ Dit wordt volgens het regioplan IZA Noordoost Brabant in 2025 in alle gemeenten in de regio geïmplementeerd.

zijn er, waar heb ik of de zorgvrager recht op, waar moet ik in de toekomst rekening mee houden? Er wordt genoemd dat patiëntenverenigingen ook een rol spelen in voorlichting en educatie.

Wat zijn verbeterpunten?

Ook al wordt het niet vaak genoemd door mantelzorgers, is het belangrijk dat met goede passende voorlichting (bijvoorbeeld over digitale vaardigheden, financiële zaken, hulpmogelijkheden), stress en overbelasting kan worden voorkomen. Daarom zien wij de volgende verbetermogelijkheden:

- Door meer in te zetten op nieuwe vindplaatsen van mantelzorgers kunnen ze beter worden bereikt met informatie (bijvoorbeeld digitaal of via vitaliteitsdagen).
- Het huidige aanbod educatie/voorlichting evalueren, verder vormgeven en hiermee aansluiten bij de vraag/behoefte en bijeenkomsten in de wijk/nabijheid.

3.2.5 Praktische hulp

Bij aanvragen zorg, hulpmiddelen, woningaanpassingen

Wat is er al?

Sinds 2024 is een algemene voorziening 'huishoudelijke hulp' mogelijk voor de (overbelaste) mantelzorgers. In de Wmo-regels staat vastgelegd wanneer en voor wie dit van toepassing is. De gemeente koopt deze zorg in. Tekort aan personeel zorgt helaas wel voor wachtlijsten op dit moment.

Veel praktische hulp wordt onderling, in eigen kring en buurt, gevraagd en geboden. Vooral als het iets kleins of iets incidentieels is. Goed contact in buurt en wijk helpt om te weten aan wie je hulp kan vragen en kan bieden. Er zijn websites van ONS welzijn, 'NLvoorElkaar/maashorst' en 'Voormekaar' waar vraag en aanbod met elkaar gematched worden. De formulierenbrigade in de bibliotheek kan helpen bij het aanvragen of regelen van zaken. En via OnsWelzijn en zorgcoöperaties wordt een vrijwilligers-boodschappenservice georganiseerd. Dit is voor de persoon met de zorgbehoefte maar daarmee kan wel de mantelzorgers ontlast worden. Het vraagt van de consulenten, professionals en vrijwilligers dat zij de behoefte en belastbaarheid van de mantelzorgers in ogenschouw hebben als wordt bepaald welke ondersteuning de zorgvrager nodig heeft.

Wat zijn de ervaringen?

Er wordt veel praktische hulp en betrokkenheid onderling georganiseerd, door bureaus, kennissen en vrijwilligers (bijvoorbeeld boodschappen, koken, tuinwerk, huishoudelijke hulp, vervoer, luisterend oor). Het verschilt per wijk of kern hoe groot die betrokkenheid is en of mensen elkaar om hulp kunnen en willen vragen. Bijvoorbeeld hulp bij het huishouden of hulp bij klussen in huis of tuin is wel zeer gewenst, maar mensen willen dit niet van elkaar vragen omdat ze niet tot last willen zijn van een ander. De bemiddeling van ONS welzijn of preventiewerkers wordt op dit punt gewaardeerd.

Daarnaast is professionele hulp en ondersteuning (bijvoorbeeld bij hulp bij het huishouden) van de gemeente gewenst. Mantelzorgers geven aan behoefte te hebben aan duidelijkheid op dit onderwerp: wat is er mogelijk aan praktische hulp en waar kan ik (of de zorgvrager) aanspraak op maken? Hetzelfde geldt voor het aanvragen van hulpmiddelen in huis en bijvoorbeeld het aanvragen van een scootmobiel of een parkeervergunning om bij het ziekenhuis of dagbesteding te kunnen parkeren en zo de zorgvrager zelf van/naar ziekenhuis en dagbesteding te kunnen rijden. Ook hier geldt dat er behoefte is aan duidelijkheid: mantelzorgers begrijpen dat niet alles beschikbaar is en dat er beperkte middelen zijn die verdeeld moeten worden, maar vooral de bureaucratie en het lang moeten wachten op duidelijkheid is hier het grootste knelpunt. Een ander ervaren knelpunt is als je als mantelzorgers iets wilt regelen in naam van de zorgvrager, bijvoorbeeld het ophalen van een paspoort/ID-bewijs. Dat wordt nu niet toegestaan.

Online hulp-platforms kunnen helpend zijn om meer duidelijkheid te krijgen. Het is niet bekend of en hoeveel gebruik wordt gemaakt van de (online) hulp-platforms.

Wat zijn verbeterpunten?

Praktische hulp moet nabij zijn en eenvoudig om te vragen. Vrijwilligers, bureaus en het online aanbod sluiten daarbij aan. Verbetermogelijkheden die wij zien op het huidige aanbod zijn:

- Meer inzetten op het verbinden van bewoners in de wijk en de mogelijkheden van vraag en aanbod bij elkaar brengen. In het nieuwe beleid voor de 'sterke sociale basis' is te zien hoe we dit vanaf nu in Maashorst gaan organiseren.
- In de gemeentelijke dienstverlening de mantelzorgersstatus beter erkennen in het regelen van praktische zaken namens de zorgvrager.

3.2.6 Vervangende (respijt)zorg

Vrije tijd voor de mantelzorgers door organiseren respijtzorg

Wat is er al?

Respijtzorg is een tijdelijke en volledige overname van zorg met als doel de mantelzorger een adem-pauze te geven. Op moment dat formele zorg de dagbesteding, vervoer, begeleiding, of huishoudelijke hulp even overneemt van de mantelzorger, is dat een vorm van 'respijt'. Dagbesteding is voor de zorgvrager om 'mee te doen' en op dat moment heeft de mantelzorger de handen even vrij. De laagdrempelige dagbesteding in Odiliapeel maakt het voor de mantelzorger nog makkelijker, omdat er geen indicatie bij de zorgvrager voor nodig is. Behoeft aan respijtzorg, inclusief overnachting, is er ook en voor aaneengesloten dagen. Bijvoorbeeld voor het weekend om het gezin te ontlasten, voor vakantie of reis voor werk of opleiding. Deze vorm van respijtzorg wordt wel ingekocht via centrumgemeente Oss, maar er wordt weinig gebruik van gemaakt (2-4 personen per jaar). De Nieuwe Hoeven is een voorbeeld in Maashorst van een plek waar logeerszorg mogelijk zou zijn voor bijvoorbeeld een vakantiemoment. Er is ook een particulier aanbod van respijtzorg aan huis. Twee landelijk opererende aanbieders zijn 'Saar aan Huis' en 'Home Instead Thuis Service'.

Respijtzorg kan voor een aantal dagen per jaar vergoed worden via de aanvullende (collectieve) zorgverzekering. Daarnaast is er een vergoeding voor respijtzorg vanuit de Wmo voor kort verblijf.

In de laatste levensfase is er voor de zorgvrager ook vrijwillige palliatieve terminale zorg (VPTZ) en Respijt aan huis. Dit is belangrijke ondersteuning in een moeilijke periode voor de mantelzorger.

Wat zijn de ervaringen?

Welke vormen van respijtzorg (vervangende zorg) er zijn, is weinig bekend onder mantelzorgers. Dagbesteding is een vorm waar men wel bekend mee is en wordt als enorm ontlastend ervaren. Al is het maar om even een moment voor jezelf te hebben. Wel geven de preventiewerkers aan dat er nu geen dagbesteding of activiteiten zijn voor anderstaligen. Daarnaast is er meer behoefte aan kwalitatieve en laagdrempelige daginvulling zoals die in Odiliapeel, waar geen indicatie voor nodig is. Het gaat mantelzorgers er ook om dat ze spontaan even de handen vrij kunnen hebben en daar niet een heel aanvraagproces aan vooraf hoeft te gaan. De zorgcoöperatie Schaijk gaat 2 à 3 keer per week langs bij mensen met beginnende dementie en dat omschrijven de mantelzorgers als heel positief en een 'ademmoment'. Het logeershuis De Nieuwe Hoeven in Schaijk heeft deze spontane mogelijkheid niet.

Als er nog geen Wmo-indicatie voor dagbesteding is, zou een laagdrempelige vorm van respijtzorg wel gewenst zijn. Tijdens de spiegelsessie werd benadrukt door professionals dat de nodige kennis en verzorging die voor sommige groepen die veel en/of specifieke zorg nodig hebben, niet makkelijk te organiseren is bij laagdrempelige daginvullingsactiviteiten.

Ervaringen met logeeropvang of vormen van respijtzorg voor een aantal aansluitende dagen zijn beperkt genoemd in de gesprekken met mantelzorgers. Er is wel behoefte om bijvoorbeeld voor vakanties of een weekend weg van tevoren te kunnen plannen maar de termijnen waarop respijtzorg moet worden aangevraagd zijn wel erg ver vooruit. Het aanbod sluit hier niet op aan. Daarbij is de situatie van de zorgvrager niet altijd stabiel waardoor vooruitplannen en aanvragen lastig is.

Het private aanbod (zoals Saar aan Huis, Home Instead, stichting 'Goeie reis') of de vergoeding via de aanvullende zorgverzekeraar is wel bekend bij de gemeente, maar werd weinig genoemd in de gesprekken met mantelzorgers, ook niet met het langslipen van de acht vraaggebieden specifieke aandacht voor vervangende zorg.

"Nee, respijtzorg zou niet in mij opkomen. Mijn partner zou het nooit willen om ergens anders te verblijven, al is het maar voor even. - mantelzorger voor partner met dementie"

"De mond is vol van respijtzorg, maar je krijgt nog niet eens een week. Vroeger werd het betaald, maar nu is het niet meer volledig dekkend."- mantelzorger bij de spiegelsessie

"Even een momentje om in de stoel te ploffen en m'n benen omhoog doen. Dat zou ik wel willen. Maar die flexibiliteit is er niet."- mantelzorger bij de spiegelsessie

Wat zijn verbeterpunten?

Uit bovenstaande ervaringen blijkt dat respijtzorg niet goed bekend is bij mantelzorgers, en het bestaande aanbod van onze gemeente ook niet. We zien de volgende verbeterpunten:

- Mogelijkheden van respijtzorg vindbaar maken voor mantelzorgers.
- Aanbod beter laten aansluiten bij de ondersteuning die mantelzorgers of de zorgvragers nodig hebben. Dit heeft onder andere te maken met vervoer, indicatie, financiering en de beschikbaarheid van respijtzorg op korte(re) termijn. Het toegankelijk en aansluitend maken van het bestaande aanbod is de volgende stap.
- Samen met zorgverzekeraars, in regioverband onderzoeken of en hoe het bestaande aanbod uitgebreid kan worden, en welke behoefte mantelzorgers en zorgvragers daarin hebben. Leden van de Adviesraad Sociaal Domein hebben bijvoorbeeld geopperd om te verkennen of er een 'Respijthuis' in Maashorst kan komen. Net als een hospice zou dit voor een groot deel door vrijwilligers

gerund kunnen worden. De landelijke kennis over andere vormen van respijtzorg wordt hierin benut.²⁸

3.2.7 Financiële ondersteuning

Tegemoetkomingen zoals vergoedingen en mantelzorgwaardering

Wat is er al?

Het is belangrijk dat het aanbod voor ondersteuning van de mantelzorger evenredig toegankelijk is voor mensen die rond het bestaansminimum leven. Dit doet de gemeente door middel van de collectieve zorgverzekering met in het aanvullende pakket ook respijtzorg en de mantelzorgmakelaar. Daarnaast kunnen mantelzorgers rond het sociaal minimum gebruikmaken van het activiteitenfonds voor activiteiten, lotgenotencontact of bijeenkomsten.

Gemeente Maashorst geeft haar inwonende mantelzorgers (minimaal) jaarlijks een blijk van waardering. De waardering van mantelzorgers dient meerdere doelen; het is een blijk van respect, begrip en waardering naar de mantelzorger, het biedt een vorm van financiële ondersteuning en het is een manier om mantelzorgers in beeld te krijgen, contact te leggen en de eventuele ondersteuningsbehoefte in kaart te brengen. Dit doet zij via het mantelzorgcompliment: een vergoeding en een bijeenkomst (bijvoorbeeld een lunch). De voormalige gemeenten Landerd en Uden hadden verschillende vormen van het mantelzorgcompliment. In de kernen van voormalig Landerd werden cadeaubonnen van 50 euro door de medewerkers van de zorgcoöperaties zelf uitgedeeld aan de mantelzorgers, dit is gelijk een contactmoment en wordt aangegrepen om te kijken of overige ondersteuning gewenst is. De mantelzorgers kunnen zich registreren bij de werkgroep mantelzorg. In voormalig Uden was het mantelzorgcompliment een geldbedrag van maximaal 200,- euro dat de zorgvrager via een aanvraagformulier van de gemeente ontving. De zorgvrager kon deze vervolgens delen met zijn/haar mantelzorgers. In 2022-2024 is een tijdelijk geharmoniseerd beleid ingevoerd. Het bedrag van het compliment is gelijkgesteld op maximaal 200,- en de wijze van overhandiging van het compliment is gebleven bij hoe voormalig Landerd en Uden dit al deden.

Jonge mantelzorgers hebben in 2023 en 2024 een mantelzorgcompliment ontvangen in de vorm van bonnen (+/- € 20,-). Er is ook een uitje geweest voor de jonge mantelzorgers. Dit is tot heden echter niet structureel geborgd.

Wat zijn de ervaringen?

Over de behoefte aan financiële ondersteuning (naast het mantelzorgcompliment) is niet veel gezegd. Wel is door enkelen genoemd dat meer bekendheid over de mogelijkheden van vergoedingen zou helpen. 'Bereken uw recht' of '[zorgwijzer.nl](https://www.zorgwijzer.nl)' worden genoemd als handige tools. Zo blijkt bijvoorbeeld dat er soms studiekostenvergoeding of parkeerkostenvergoeding mogelijk zijn vanuit de verzekeraar of landelijke regelingen. Ook over de mogelijkheden van het (informele) pgb in Maashorst is weinig bekend en wanneer een eigen bijdrage moet worden betaald.

Mensen met een laag besteedbaar inkomen gaven aan dat ze niet de luxe hebben om bijvoorbeeld voorgeschilde aardappelen te kopen of boodschappen thuis te laten bezorgen. Daarachter schuilt mogelijk wel een behoefte aan financiële ondersteuning maar wordt niet zo expliciet benoemd.

Mogelijke financiële zorgen bij mantelzorgers worden vooral door de professionals, werkgevers, vrijwilligers genoemd. Bijvoorbeeld omdat hun inkomsten achteruitgaan doordat ze minder kunnen werken of hun loopbaan niet vordert omdat ze zich vaker ziekmelden. En daar bovenop extra kosten zoals vervoer en parkeerkosten, een gehandicaptenparkeerkaart, particuliere hulp (huishoudelijk of particuliere inkoop van zorg), woningaanpassingen, aanvullende verzekering enzovoorts.

Mensen die geen aanvullende zorgverzekering hebben, krijgen de inzet van de mantelzorgmakelaar en/of respijtzorg niet vergoed. Preventiewerkers vragen of de gemeente misschien het eerste consult met de mantelzorgmakelaar kan vergoeden en of er meer gewezen kan worden op de mogelijkheden van de aanvullende verzekering voor mantelzorgers.

Mantelzorgcompliment

Mantelzorgers vinden het mantelzorgcompliment heel belangrijk. Mantelzorgers voelen zich daardoor gezien en gewaardeerd. Zeker omdat het om een aanzienlijk bedrag gaat. Hier kan je 'echt wat mee doen' geven mantelzorgers aan. Beide vormen kunnen op waardering rekenen. Een voordeel voor cadeaubonnen is dat het geen consequenties heeft voor de belastingdienst of uitkering, geeft een mantelzorger aan.

De vraag hoe het mantelzorgcompliment al dan niet vervolgt krijgt in het nieuwe mantelzorgbeleid leeft erg bij de mantelzorgers en de preventiewerkers.

²⁸ Movisie- Wat werkt bij respijtzorg, 2020

Sommige mantelzorgers geven aan dat ze een drempel ervaren om naar de mantelzorglunches, die onderdeel uitmaken van de vorm waarop de gemeente de mantelzorgwaardering uitvoert, te komen. De mantelzorgers die wel naar de lunches komen (voor degenen die daarvoor overdag tijd kunnen vrijmaken) waarderen de lunches vanwege het moment van ontmoeting en ‘gezien en gehoord’ worden. In het verleden was er ook sprake van een etentje in een restaurant. Dat wordt door sommige mantelzorgers gemist.

Jonge mantelzorgers hebben in 2023 een mantelzorgcompliment ontvangen in de vorm van bonnen, dit werd zeer gewaardeerd en ze voelden zich hierdoor gezien door de gemeente. Er is ook een uitje geweest voor de jonge mantelzorgers, en dat zouden ze graag vaker doen. Zelf bedenken en organiseren, eventueel ook voor de zorgvragers en hun gezinnen.

“Van het mantelzorgcompliment gaan we elk jaar wat leuks doen met het hele gezin.” – mantelzorger

“Ik heb zelf geen compliment/waardering van de gemeente nodig. De belangrijkste voldoening komt van de mensen waar ik wat voor kan betekenen”- jonge mantelzorger

Wat zijn verbeterpunten?

Het mantelzorgcompliment moet worden geactualiseerd tot een houdbaar, uitvoerbaar en betaalbare werkwijze voor de komende jaren. Hoe dit nieuwe mantelzorgcompliment eruitziet, staat in hoofdstuk 4 ‘uitvoering’. De verbeterpunten die we zien uit de ervaringen tot nu toe, nemen we daarin mee. Dit zijn:

- Door het compliment zelf uit te reiken aan mantelzorgers is er een contactmoment om te vragen of er nog andere zorg- en ondersteuningsvragen zijn en te wijzen op het beschikbare aanbod. Dit moment is er niet als het via de zorgvrager loopt of met een geldbedrag op de bankrekening.
- Voor jongeren is nu incidenteel een vorm van mantelzorgcompliment geweest. Het zou goed zijn als dit structureel vorm krijgt.
- Een cadeaubon heeft geen nadelig effect op andere financiële voorzieningen en regelingen, en heeft dus de voorkeur. Ook is een bon meer geschikt voor het persoonlijk overhandigen dan een geldbedrag op de bankrekening.
- Een vast bedrag van het compliment aan de voorkant vaststellen is duidelijker naar mantelzorgers toe dan een maximumbedrag dat afhankelijk is van het aantal mensen dat aanvraagt.
- Het moet voor inwoners duidelijk zijn bij wie ze zich kunnen melden voor het mantelzorgcompliment en dat er zorgvuldig met hun gegevens om zal worden gegaan.
- Ook mantelzorgers die niet taal- of digitaalvaardig zijn, moeten de weg naar het mantelzorgcompliment goed weten te vinden.
- De consulenten kunnen bij het keukentafelgesprek actief wijzen op de mogelijkheid van het mantelzorgcompliment.
- Voor de gemeente moet het enigszins voorspelbaar zijn hoeveel mensen in potentie het compliment kunnen aanvragen en dat dit binnen het gereserveerde budget past. Het hanteren van een duidelijke definitie (intensieve mantelzorger), is daarin helpend.
- Groepsactiviteiten zijn niet voor iedereen geschikt of waar behoefte aan is. Activiteiten in de avonden zijn ook nodig. En soms is 1-op-1 contact en het langsgaan op huisbezoek noodzakelijk. Het mantelzorgcompliment moet dus op meerdere manieren in ontvangst kunnen worden genomen.

3.2.8 Materiële hulp

Hulpmiddelen in huis, bij vervoer

Wat is er al?

Het vraaggebied materiële hulp is heel divers. Het gaat over hulpmiddelen in huis, parkeren en vervoer, maar bijvoorbeeld ook over mantelzorgwoningen. Maashorst heeft begin 2024 het (pré) mantelzorgwoningbeleid vastgesteld. Hiermee is het mogelijk om een vergunning te krijgen voor een mantelzorgwoning ook zonder zorgindicatie. Hiermee heeft de gemeente mogelijk gemaakt dat senioren bijvoorbeeld eerder bij hun kinderen gaan wonen. In deze situatie zorgen kinderen en ouders voor elkaar en zodra een concrete mantelzorgvraag ontstaat, kunnen bijvoorbeeld de kinderen voor de ouders gaan zorgen. Het is mogelijk als passagier om een invalide parkeerkaart aan te vragen. Daarmee is het voor mantelzorgers die de zorgvrager naar het ziekenhuis, huisarts, dagbesteding begeleiden, mogelijk om een invalide parkeerplaats te gebruiken. Er zijn een aantal vrijwilligersvervoersdiensten²⁹ in de gemeente

²⁹ Zonnebloemauto, MuzeMobiel, Begeleidvervoer Uden/Volkel, Vervoersdienst Zorg coöperatie Schaijk, Vervoersdienst Zorg coöperatie Reek, Vervoersdienst Zorg coöperatie Zeeland

die ook kunnen worden ingezet als de mantelzorg niet kan rijden naar bijvoorbeeld een doktersafspraak of activiteit.

Wat zijn de ervaringen?

In de gesprekken met mantelzorgers komt vooral vervoer en parkeren naar voren bij dit vraaggebied. Er zijn mantelzorgers gesproken met ervaring met (pre)mantelzorgwoningen of die iets gezegd hebben over hulpmiddelen. Vervoer, al dan niet verzorgd door een vrijwilligersdienst, is vaak een knelpunt voor onder andere sociale activiteiten, daginvulling en respijtzorg. Bijvoorbeeld omdat de tijdstippen van het vervoer niet goed aansluiten bij de activiteiten. Ook vervoer van en naar het ziekenhuis of een andere zorginstelling ligt op het bordje van de mantelzorg en vraagt veel organisatie en tijd. De dienst voor vrijwilligersvervoer vanuit de zorgcoöperaties en begeleid vervoer Uden/Volkel wordt beter gewaardeerd dan het Wmo- vervoer, waarbij lange wachttijden regelmatig voorkomen. Het regelen van een (invalide) parkeervergunning voor de mantelzorg zodat zij bijvoorbeeld gelijk met de zorgvrager mee het ziekenhuis in kan in plaats van deze af te moeten zetten om de auto te parkeren, wordt vaak ingewikkeld genoemd. Zeker mensen die geen direct familielid zijn, maar wel (intensieve) mantelzorg verlenen, worden minder makkelijk door instanties erkend.

“Ik heb zes verschillende mensen moeten bellen wie mijn man naar het ziekenhuis kon rijden zodat ik bij deze mantelzorglunch kon zijn. Dit is dus wel echt even een adem-momentje.” – mantelzorg bij mantelzorglunch

Wat zijn verbeterpunten?

Materiële hulp is heel divers. Gebaseerd op de ervaringen van mantelzorgers zien we de volgende punten voor verbetering:

- De mogelijkheid van een gehandicapten parkeerkaart als passagier, meer bekend maken bij de Wmo-toegang, vergunning verstrekkers en bij de mantelzorgers.
- Meer bekendheid geven aan de vrijwilligersvervoerdiensten en het stimuleren van dit vrijwilligerswerk. Als de behoefte aan vrijwilligersvervoer groter is dan dat OnsWelzijn en de Zorgcoöperaties nu kunnen organiseren met het aantal vrijwilligers, dan kunnen we soortgelijke initiatieven kunnen uitbreiden.

Hoofdstuk 4 Uitvoering

Hoe we van beleid naar uitvoering en merkbaar resultaat komen, omschrijven we in dit hoofdstuk. Er is meer nodig dan alleen het actualiseren van het beleid. Niet alles kan tegelijk dus kiezen we een aantal speerpunten voor de komende jaren.

Dit beleid heeft als doel de mantelzorg te ondersteunen en overbelasting te voorkomen. Hoe beter de ondersteuning aansluit bij de behoefte van de mantelzorg, hoe beter het zijn doel bereikt. Goed blijven luisteren en de vraag blijven stellen hoe het gaat met de mantelzorg is nodig om aan te blijven sluiten bij de veranderende behoefte en situatie.

4.1 Verbeteringen op het bestaande aanbod

In het voorgaande hoofdstuk zien we hoe we beter kunnen worden in het ondersteunen van de mantelzorgers. De betrokkenheid van mantelzorgers en de professionals en vrijwilligers om mee te denken op dit beleid was zeer groot. Wij gaan dit participatieproces vasthouden om zo te kunnen blijven toetsen of de verbeteringen gemerkt worden en ook om nieuwe ideeën op te halen.

Wat we gaan doen:

- We zetten de huidige uitvoering van mantelzorgondersteuning voort en zullen actief gaan sturen op de verbeterpunten per vraaggebied. Dit doen we onder andere door te sturen op subsidieafspraken van ONS Welzijn, Compass en de zorgcoöperaties.
- Jaarlijks een reflectiesessie organiseren voor een groep mantelzorgers waarbij wordt opgehaald hoe het gaat, wat men ziet van de (ondersteuning van) de gemeente en wat beter kan. We leggen ieder jaar de focus op een andere groep mantelzorgers (werkende, niet-westerse migratieachtergrond, jonge mantelzorgers). Daarnaast gaan we vaker aansluiten bij plekken/bijeenkomsten waar mantelzorgers ook komen en blijven we in nauw contact met het netwerk zoals de preventiewerkers en mantelzorgmakelaar. Daar vangen we signaleren op. En we hebben elk kwartaal overleg met de mantelzorgwerkgroepen en welzijn over de ervaringen met en behoefte aan mantelzorgondersteuning.
- Bij elke nieuwe resultaten van de GGD-gezondheidsmonitor/Brabantscan vergelijken we de recente cijfers met de cijfers in tabel 1. Zo monitoren we of er verschil is en waar we eventueel op moeten bijsturen.
- Een werkagenda opstellen om de verbeterpunten uit hoofdstuk 3 concreet om te zetten in acties, afspraken en projecten.

4.2 Prioriteiten voor de periode 2025-2029

Onze gemeente ontvangt vanaf 2024 extra middelen voor mantelzorgers, vanuit de brede SPUK in het kader van het GALA. Daarnaast gaan we meer inzetten op ondersteuning. Met die extra middelen kunnen we versnelling brengen op de belangrijkste verbeter- en actiepunten. Hieronder de vier prioriteiten met de concrete acties en toelichting:

4.2.1 Vinden

- We zetten in op het **verbeteren van de informatievoorziening en communicatie** over mantelzorgondersteuning. Daar waar nu 22-36% (Brabantscan 2020) van de inwoners weet waar men terecht kan voor mantelzorgondersteuning, willen we dat in 2029 dit 50% is;
- We zetten in op **extra aandacht voor jonge mantelzorgers, werkende mantelzorgers, mantelzorgers met een niet-westerse migratieachtergrond**. Het doel is dat deze groepen meer gezien worden bij activiteiten en ondersteuningsaanbod van gemeenten. We nemen dit mee in de opdrachten van de gesubsidieerde organisaties.

Om de vindbaarheid van informatie en wijze van communicatie beter aan te sluiten op de mantelzorg gaan we de volgende activiteiten uitvoeren:

- Informatie over onze regelingen en ondersteuning voor mantelzorgers op één website bundelen. En de website van onze gemeente, de zorgcoöperaties en ONSWelzijn daarop actualiseren. We verkennen bestaande mogelijkheden voor de implementatie in Maashorst (Mantelzorgtest, Zorggenoot, respijtwijzer, en websites van andere gemeenten). Op de website komt actuele informatie naar ondersteuningsaanbod op de vraaggebieden, een overzicht van respijtzorgmogelijkheden, verlofregelingen voor mantelzorgers, premantelzorgwoningbeleid, contactgegevens van de mantelzorgmakelaar, een bundeling van informatie voor specifieke groepen en de websites en hulp/advieslijnen, en een kalender met mogelijke activiteiten en bijeenkomsten.
- Uitvoering geven aan het beleidskader 'Sterke Sociale Basis³⁰', waarbij preventiewerkers gebiedsgericht werken en daarmee informatie dichterbij mantelzorgers brengen.
- De professionals van onze gemeente (consulenten, leerplicht, vergunningverstrekkers) informeren en bewust maken van de positie en belang van mantelzorgers. Belemmerende regelgeving moet waar nodig worden aangepast. Dit zodat zij door een snelle en goede afhandeling van de vraag de mantelzorgers kunnen ontlasten. Bewustwording betekent ook dat de gemeente meedenkt wat belangrijk is voor de mantelzorgers en onderzoekt of het mogelijk is om tijdig en proactief wijzen op aankomende wijzigingen zoals het verloop van de indicatie.
- Verkennen hoe we de bestaande spreekuur/informatiepunten in de wijken (in dorps-wijkhuizen) kunnen uitbreiden qua kennis over het mantelzorgondersteuningsaanbod. Beginnend bij wijken waar veel mensen op hoge leeftijd of met een zorgvraag wonen. Hierbij houden we rekening met de verschillende mantelzorgers (qua tijdstip, locatie en taal).
- Voor mensen met migratie afkomst een barrière (taal/cultuur) kunnen ervaren ten opzichte van de gemeente en het aanbod, kunnen sleutelpersonen/brugfuncties een belangrijke schakel zijn. We gaan organisaties in het informele netwerk van migrantengroepen, zoals de moskee en Vluchtelingenwerk, betrekken bij het oprichten van activiteiten en communicatie.
- Op logische vindplaatsen, dicht bij de leefwereld (scholen, werkgevers, sociale media, moskeeën, kerken), bekendheid gaan geven aan de beschikbare informatie over mantelzorgondersteuning. Daarbij ook aansluiten bij de taal en stijl van deze doelgroepen.
- We sluiten aan bij de jaarlijkse Week van de Jonge Mantelzorgers en vragen het preventieteam jeugd en Compass in die week specifiek een activiteit voor jonge mantelzorgers te organiseren. Deze week wordt jaarlijks geïnitieerd door de Strategische Alliantie Jonge Mantelzorgers en op de website: weekvandejongemantelzorgers.nl zijn campagnemateriaal en inspirerende voorbeelden te vinden.

4.2.2 Versterken

- We **breiden het bereik van de mantelzorgwaardering uit** zodat mantelzorgers (ook jonge mantelzorgers) een waardering krijgen en in beeld komen en blijven voor het ondersteuningsaanbod.
- We gaan **met werkgevers en scholen kijken** wat zij kunnen doen om meer rekening te houden met leerlingen en werknemers die mantelzorgtaken hebben.

Mantelzorgwaardering en -compliment

Vanaf 2025 zijn dit de kaders voor het mantelzorgcompliment:

- De doelgroep van het compliment: Alle inwoners die minimaal 8 uur zorg per week leveren aan een naaste voor 3 maanden en langer, komen vanaf 2025 in aanmerking voor het compliment. Op deze manier komen bijvoorbeeld ook mantelzorgers van een zorgvrager zonder Wmo-, Wlz-

30 Document Maashorst - Raadsbesluit | Beleidskader Sterke Sociale Basis - iBabs Publieksporaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

- of jeugdzorgindicatie in aanmerking voor het compliment. Ook jongeren vanaf 12 jaar die intensieve mantelzorgtaken hebben kunnen een aanvraag doen voor het mantelzorgcompliment.
- De hoogte van het compliment: De hoogte van het mantelzorgcompliment zal vanaf 2025 100,- per in Maashorst wonende mantelzorger die voldoet aan de bovenstaande definitie, bedragen. Daarmee behoudt het zijn waarde van een ‘aanzienlijk’ bedrag, maar stelt het ook de gemeente in staat om een grotere groep mantelzorgers van deze waardering te voorzien (zie punt hierboven over de doelgroep) en betere ondersteuning voor alle mantelzorgers in te zetten. In vergelijking met buurgemeenten, is een compliment van 100,- een van de hoogste³¹.
 - De vorm van het compliment: Vanaf 2025 zal het mantelzorgcompliment in de vorm van een cadeaubon worden verstrekt. Deze hebben dezelfde waarde als een geldbedrag, maar bieden de mogelijkheid voor het persoonlijke overhandigings/contactmoment aan de mantelzorger en het wordt niet beschouwd als inkomsten. Voor jongeren zullen we bij de implementatie onderzoeken of het mogelijk is een deel van dit beschikbare bedrag in de vorm van een bon te geven en een deel van het bedrag te gebruiken voor een gezamenlijk uitje met andere jonge mantelzorgers.
 - De wijze van aanvraag en uitreiking van het compliment: De uitreiking van het compliment verloopt via preventiewerkers van de zorgcoöperaties, ONS welzijn en voor jongeren via het preventieteam jeugd. Mantelzorgers die intensieve mantelzorg verlenen kunnen zich melden bij de preventiewerker van hun wijk/gebiedsteam.
 - Mantelzorgactiviteit: De jaarlijkse blijk van waardering wordt overhandigd op een activiteit of moment in de jaarlijkse dag/week van de (jonge) mantelzorger. De zorgcoöperaties, ONS welzijn en preventieteam jeugd of jongerenwerker krijgen de opdracht (en middelen) om in samenspraak met de mantelzorgers een (aantal) activiteiten te organiseren. Dit kan bijvoorbeeld een lunch zijn, of een sportactiviteit of een workshop.

Werkgevers en scholen

Medewerking, begrip en ondersteuning vanuit werkgevers en school is belangrijk. Daarom gaan we actie ondernemen om werkgevers en scholen meer kennis en bewustzijn te geven over mantelzorgers en wat zij voor hen kunnen betekenen. Dit doen we door:

- Werkgevers informeren en ondersteunen bij de rol die zij kunnen nemen bij ondersteuning van mantelzorgers. Hierbij kan gebruikgemaakt worden van de kennis en voorbeelden van Werk&Mantelzorg. Het bij elkaar brengen van werkgevers zou bijvoorbeeld jaarlijks bij de Dag van de mantelzorg kunnen in een netwerkbijeenkomst. Trainingen kunnen door Movisie, Stichting Werk en Zorg, JMZ Pro of mantelzorgNL worden gegeven³².
- We gaan met scholen en onderwijsprofessionals in gesprek over wat zij zien gebeuren en kunnen betekenen. De kennis van JMZ Pro is hier heel bruikbaar voor. En de Week van de Jonge mantelzorger zou een goed aanknopingspunt zijn.
- Gemeente Maashorst is zelf ook werkgever. We gaan verkennen wat ervoor nodig is om een ‘mantelzorgvriendelijke’ organisatie te worden. Dit kan met behulp van de ondersteuning van Werk&Mantelzorg.

4.2.3. Verlichten

- We zetten in op meer **bekendheid van respijtzorg en aanbod** dat beter aansluit bij de behoefte.

Om tot meer bekendheid van respijtzorg te komen en een ondersteuningsaanbod van vervangende zorg te ontwikkelen dat beter aansluit bij de behoefte, zetten we de volgende stappen:

- Het bestaande respijtzorgaanbod beter vindbaar maken voor de mantelzorgers³³. Inclusief de particuliere mogelijkheden zoals Saar aan huis en Homeinstead. We nemen een voorbeeld aan de informatiefolder van Land van Cuijk: [Folder-Respijtzorg-A5.pdf](#)
- We starten met zorgverzekeraars een verkenning naar de mogelijkheid van een ‘respijthuis’ in Maashorst. De inzet is om dit een laagdrempelige inloopvoorziening te laten zijn, wat voor een groot deel met vrijwillige inzet gedraaid kan worden. Als ook zorgverzekeraars een respijthuis haalbaar vinden, streven we ernaar een gezamenlijke businesscase te hebben in 2026 en daarna te starten. Daarbij gaan we ook kijken naar mogelijkheden van subsidies en financiering uit (landelijke of Europese) regelingen.
- Als de preventieteams volwassenen in heel Maashorst actief zijn (sterke sociale basis) zullen zij de werkwijze van Oud-Landerd zich eigen maken om ook met vrijwilligers lichte vorm van respijtzorg te verkennen en stimuleren. De ontwikkeling van ‘zorgen voor elkaar’ die we in gang hebben

31 Hoogte mantelzorgcompliment in buurgemeenten: • Gemeente Oss €50,- • Gemeente Meierijstad €60,- • Gemeente Boekel €60,- • Gemeente Land van Cuijk €100,- • Gemeente Bernheze €200,-

32 Via www.werkenmantelzorg.nl

33 Zie ook <https://respijttool.mantelzorg.nl/stap/inventarisatie-respijtaanbod>

gezet, zullen ook helpen om te weten wie in de nabijheid is om even om hulp te vragen. Bijvoorbeeld door 1 of 2 uurtjes even in huis te zijn zodat de mantelzorg een boodschapje of eigen bezoek aan de huisarts kan doen. Deze vorm van 'vrijwilliger-adempauze voor de mantelzorg' is in Maastricht bij 'steunpunt Mantelzorg Zuid'³⁴, al ontwikkeld. We zullen ervaringen gaan ophalen en onderzoeken wat ONS welzijn en de zorgcoöperaties nodig hebben om dit aanbod in Maashorst te realiseren.

4.2.4. Verbinden

- We zetten in op **een sterke sociale infrastructuur**, passend bij de wijk of kern, waar mensen praktische hulp kunnen vinden. Dit doen we door gebiedsgericht te gaan werken met een preventieteam.
- Om de samenwerking tussen de organisaties die dingen doen voor mantelzorgers te versterken, richten we **een structureel overlegstructuur** in waar de gemeente ook bij is.

Een groot deel van de praktische ondersteuning die kan bijdragen aan het ontlasten van mantelzorgers hoeft niet van professionals af te hangen. Bijvoorbeeld het bijhouden van de tuin, helpen bij de boodschappen of het 'oogje in het zeil houden'. De gemeente ziet het als haar rol om te faciliteren en stimuleren dat inwoners, vrijwilligers en professionals de zorg voor elkaar en het ondersteunen van mantelzorgers kunnen oppakken en organiseren. Hoe zij dit het beste kunnen doen vraagt een continu proces van 'participatie' en een samenspel met de maatschappelijke organisaties, scholen, werkgevers en (sociaal) ondernemers.

De gemeente Maashorst zal de komende jaren inzetten op het meer gebiedsgericht en collectief organiseren van de laagdrempelige en integrale ondersteuning bij zorg en welzijnsvragen (bijvoorbeeld daginvulling), zoals beschreven in het beleid 'sterke sociale basis'.

Hoofdstuk 5 Financiën

5.1 Veranderingen in de begroting

Dit mantelzorgbeleid legt meer nadruk op het kunnen ondersteunen van mantelzorgers en daarbij rekening houdend met de verscheidenheid van behoeften tussen specifieke groepen. Dit betekent dat we de volgende wijzigingen doorvoeren in waar de beschikbare middelen op worden ingezet:

Meer inzet op ondersteuning van mantelzorgers

Door het bedrag van het mantelzorgcompliment te verlagen ontstaat er ruimte om meer mantelzorgers te bereiken met het compliment en in te zetten op meer ondersteuning voor alle mantelzorgers. Middelen die nu beschikbaar zijn voor het mantelzorgcompliment worden omgebogen naar middelen voor meer mantelzorgondersteuning zoals respijtzorg en informatievoorziening en een breder activiteitenaanbod voor mantelzorgers die nu minder in beeld zijn.

Groter bereik van mantelzorgers met het mantelzorgcompliment

Omdat het mantelzorgcompliment een belangrijk middel is om mantelzorgers in beeld te krijgen, breiden we de doelgroep van dit compliment uit.

We schatten in dat binnen het nieuwe beleid 1515 volwassen mantelzorgers en 660 jonge mantelzorgers een mantelzorgcompliment gaan ontvangen. Zie bijlage 1 voor de toelichting op deze inschatting.

Inzet Mantelzorgtest en mantelzorgmakelaar

Vanaf 2025 gaat Maashorst de informatievoorziening voor mantelzorgers aanzienlijk verbeteren. Er komt een instrument waarmee mantelzorgers eenvoudig zicht kunnen krijgen op de beschikbare ondersteuning en waar zij mogelijk aanspraak op kunnen doen. Daarmee bereiken en ondersteunen we alle mantelzorgers in Maashorst.

Inwoners met een laag inkomen die niet zelf de mantelzorgmakelaar kunnen financieren, kunnen gebruikmaken van de (aanvullende) collectieve zorgverzekering waar de mantelzorgmakelaar in het pakket zit. En op basis van de individuele situatie zijn er ook mogelijkheden via de bijzondere bijstand. Dit zijn al bestaande opties. Er wordt ingezet om de bekendheid te vergroten.

Uitvoering mantelzorgcompliment

Uitvoering van het mantelzorgcompliment wordt onderdeel van de opdracht aan de preventieteams. De kosten van de uitvoering hiervan worden meegenomen in de jaarlijkse subsidie aan OnsWelzijn en de Zorgcoöperaties. Dit kan binnen de huidige middelen voor mantelzorg bij beide partijen.

Mantelzorgactiviteiten

³⁴ [Homepagina | Steunpunt Mantelzorg Zuid](#)

De middelen die ieder jaar, als blijkt van waardering, beschikbaar zijn voor de mantelzorglunches zullen breder inzetbaar zijn om bijvoorbeeld ook andersoortige activiteiten en op andere momenten in het jaar te organiseren.

Inzet partners

In de subsidieafspraken met OnsWelzijn en Zorgcoöperaties wordt gericht gestuurd op activiteiten en ondersteuning dat aansluit bij dit beleid. Vooralsnog wordt daar geen begrotingswijziging nodig voor geacht.

5.2 Financieel overzicht

Voor de uitvoering van het mantelzorgbeleid zijn in de begroting structurele middelen beschikbaar. Daarnaast zijn er vanuit het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) middelen toegevoegd. Deze middelen zijn door het Rijk grotendeels als structureel aangemerkt.

Een deel van de activiteiten vallen binnen de doelen en taken van andere beleidsonderdelen (bijvoorbeeld Sterke Sociale Basis). Dit beleid brengt vooral focus aan. Er zijn geen meerkosten verbonden aan dit nieuwe mantelzorgbeleid op die beleidsonderdelen. Het beleidsplan voor mantelzorgbeleid leidt tot de volgende begroting.

Begrote kosten mantelzorgbeleid	2025	2026	2027	2028	2029
Mantelzorgondersteuning					
- Huidig aanbod	€ 121.233	€ 121.233	€ 121.233	€ 121.233	€ 121.233
- Uitbreiden aanbod, incl. uitbreiden aanbod respijtzorg en informatievoorziening	€ 35.335	€ 35.335	€ 35.335	€ 35.335	€ 35.335
- Extra inzet vanuit brede SPUK Gala - Tijdelijk extra inzet op Informatievoorziening	€ 34.133	€ 30.668			
- Extra inzet vanuit brede SPUK Gala - Uitbreiden aanbod			€ 30.668	€ 30.668	€ 30.668
Totaal mantelzorgondersteuning	€ 190.701	€ 187.236	€ 187.236	€ 187.236	€ 187.236
Implementatie nieuw beleid (Nog te bepalen tijdelijke intensivering op ontwikkeling informatie/aanbod)	€ 45.709	€ 31.707	€ 21.833	€ 9.874	
Mantelzorgwaardering					
- Mantelzorgcompliment volwassenen	€ 123.110	€ 132.580	€ 138.262	€ 145.838	€ 151.520
- Mantelzorgcompliment jongeren	€ 19.770	€ 23.065	€ 26.360	€ 29.655	€ 32.950
- Uitvoering mantelzorgcompliment	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
- Mantelzorgactiviteit dag van de mantelzorger	€ 12.311	€ 13.258	€ 13.826	€ 14.584	€ 15.152
- Mantelzorgactiviteiten week van de jonge mantelzorger	€ 1.977	€ 2.307	€ 2.636	€ 2.966	€ 3.295
Totaal mantelzorgwaardering	€ 174.168	€ 188.210	€ 198.084	€ 210.043	€ 219.917
Totaal kosten tlv mantelzorgbudgetten*	€ 410.578	€ 407.153	€ 407.153	€ 407.153	€ 407.153
Dekking kosten mantelzorgbeleid					
	2025	2026	2027	2028	2029
Budget mantelzorgcompliment	€ 255.232	€ 255.232	€ 255.232	€ 255.232	€ 255.232
Budget Brede SPUK Gala, mantelzorg	€ 34.113	€ 30.688	€ 30.688	€ 30.688	€ 30.688
Budget mantelzorgondersteuning bij welzijnspartners	€ 121.233	€ 121.233	€ 121.233	€ 121.233	€ 121.233
Totale dekking mantelzorgbudgetten	€ 410.578	€ 407.153	€ 407.153	€ 407.153	€ 407.153
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Bijlage 1 Aantal mantelzorgers

1.1 Inschatting aantal volwassen mantelzorgers compliment

Inschatting op basis van huidig aantal mantelzorgcomplimenten

In 2023 ontvingen in de voormalige gemeente Landerd 330 mantelzorgers een mantelzorgcompliment. In de voormalige gemeente Uden ontvingen 810 zorgvragers een mantelzorgcompliment, die zij vervolgens konden verdelen over hun mantelzorgers. Dit geeft een indicatie van het potentieel aan mantelzorgers die in aanmerking komen voor het mantelzorgcompliment onder het nieuwe beleid, maar dit is niet volledig.

Het SCP heeft een rapport gepubliceerd 'Toekomstverkenning mantelzorg aan ouderen in 2040'³⁵. Hieruit blijkt dat hulpvragers gemiddeld 12 uur informele hulp ontvangen per week. Dit kan ook een deel vrijwillige hulp zijn. Een inwoner van de gemeente Maashorst die tenminste 8 uur mantelzorg verleent per week voor 3 maanden of langer, komt in aanmerking voor het mantelzorgcompliment. Voor voormalig gemeente Landerd gaan we ervan uit dat het aantal dat het compliment nu ontvangt, voldoet aan die definitie. Voor voormalig gemeente Uden maken we de inschatting dat er maximaal 1,5 mantelzorgers per zorgvrager in aanmerking kan komen voor het mantelzorgcompliment. 810 zorgvragers in Uden met een mantelzorgcompliment betekent dan maximaal $(810 * 1,5) = 1.215$ mantelzorgers. Daarnaast komt er ook een nieuwe groep uit voormalig gemeente Uden in aanmerking voor het compliment, namelijk de mantelzorgers wiens zorgvrager niet een Wmo, Wlz of jeugdzorgindicatie heeft.

	Aantal complimenten 2023	Verstrekt aan	Omgerekend naar aantal volwassen mantelzorgers
Voormalige gemeente Landerd	330	Mantelzorgers	330
Voormalige gemeente Uden	810	Zorgvragers	810 – 1.215
Totaal Maashorst	1.140		1.140 – 1.545

Inschatting op basis van potentieel

In paragraaf 2.2 staat dat 3% van de inwoners in de leeftijd 18-64 jaar en 5% van de inwoners van 65 jaar en ouder mantelzorgers is volgens de definitie van intensieve mantelzorg en de definitie zoals in de Wmo beleidsregels opgenomen. Voor Maashorst is hiermee het potentieel aan volwassen mantelzorgers die in aanmerking komen voor het mantelzorgcompliment 1.894 inwoners.

Het potentieel is 1.894 mantelzorgers. Op dit moment bereikt het mantelzorgcompliment tussen de 1.140 (60%) en 1.545 (82%) mantelzorgers. We weten niet hoeveel hiervan ook aan de definitie van intensieve mantelzorgers voldoen. Ook weten we niet welk deel van de zorgvragers uit Uden het compliment uitdelen en of daar bijvoorbeeld ook jongeren tussen zitten. De verwachting is dat het huidige bereik dichterbij de 60% ligt dan bij de 82%. Omdat we de mantelzorgers willen bereiken en het compliment als instrument daartoe zien, gaat het mantelzorgcompliment vanaf 2025 naar de mantelzorgers.

Conclusie inschatting aantal mantelzorgcomplimenten voor volwassenen

Het mantelzorgbeleid beoogt om meer mantelzorgers te bereiken. Het compliment is daar een middel toe. We schatten in om vanaf 2029 met het compliment 80% van de intensieve mantelzorgers bereikt te hebben. Voor de komende jaren stellen we ons het volgende doel:

Jaar	Geschat bereik % mantelzorgers t.o.v. potentieel	Geschat bereik aantal mantelzorgers voor mantelzorgcompliment
2025	65%	1.231
2026	70%	1.326
2027	73%	1.383
2028	77%	1.458
2029	80%	1.515

1.2 Inschatting aantal volwassen mantelzorgers mantelzorglunch

³⁵ <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/11/08/toekomstverkenning-mantelzorg-aan-ouderen-in-2040>

Onderdeel van de mantelzorgwaardering is ook een lunch of iets vergelijkbaars voor mantelzorgers op of rond de dag van de mantelzorgers.

We schatten in 50% van de mantelzorgers die we met het compliment bereiken te bereiken met de mantelzorgactiviteit op de dag van de mantelzorgers.

Jaar	Geschat aantal mantelzorgers voor mantelzorgcompliment	Geschat aantal mantelzorgers voor mantelzorglunch
2025	1.231	616
2026	1.326	663
2027	1.383	691
2028	1.458	729
2029	1.515	758

1.3 Inschatting aantal jonge mantelzorgers compliment

Uit GGD-onderzoek blijkt dat in onze regio gemiddeld 17,4% van de jongeren mantelzorg taken heeft³⁶. 6,4% van het aantal inwoners in Maashorst is tussen de 12 en 18 jaar, wat uitkomt op 3790 jongeren³⁷. Voor jongeren hanteren we de definitie 'jongeren die opgroeien met gezinslid met langdurige (langer dan 3 maanden) ernstige lichamelijke of psychische ziekte of beperking of verslaving. 'Voor Maashorst is hiermee het potentieel aan jongeren die in aanmerking komen voor het mantelzorgcompliment 660 (17,6 procent van 3790 jongeren). In 2024 zijn 150 jonge mantelzorgers bereikt. Op dit moment wordt dus 22% van de jonge mantelzorgers bereikt.

Conclusie inschatting aantal jonge mantelzorgers

Het mantelzorgbeleid beoogt om meer mantelzorgers te bereiken, ook meer jonge mantelzorgers. We schatten in dat vanaf 2029 we 50% van de jonge mantelzorgers bereiken. Voor de komende jaren stellen we ons het volgende doel.

Jaar	Geschat bereik % mantelzorgers t.o.v. potentieel	Geschat bereik aantal mantelzorgers
2025	30%	198
2026	35%	231
2027	40%	264
2028	45%	297
2029	50%	330

³⁶ Participatie | Regionaal | Mantelzorgers | Volksgezondheid en Zorg (vzinfo.nl)

³⁷ Jongeren en ouderen per gemeente | CBS

Bijlage 2 Uitgebreide financiële paragraaf

In hoofdstuk 5 is benoemd welke activiteiten ingezet worden. In onderstaande tabel wordt per activiteit aangegeven op welke manier de kosten betaald worden. Dit is een gedetailleerdere uitwerking, bedoeld als handvat voor de uitvoering van het voorliggende beleid. Gedurende de looptijd van het beleid kan dit uitvoeringsplan aangepast worden, mits passend binnen de doelen van het beleid.

Thema	Actie	Tijdspad	Middelen
Basis			
	Huidige aanbod mantelzorgondersteuning voortzetten, aanpassen, uitbreiden, verleggen en verbeteren. Het aanbod sluit aan bij de 8 vraaggebieden. Om tot goede aanbod te komen wordt gebruik gemaakt van reflectiesessies, GGD-gezondheidsmonitor en een werkagenda.	2025-2029	€ 121.233 uit budget mantelzorgondersteuning door welzijnspartners
		2025-2029	€ 39.180 Uitbreiden van het aanbod uit budget mantelzorgwaardering
		2027-2029	€ 30.668 Uitbreiden van het aanbod uit budget Brede SPUK- Gala, onderdeel Mantelzorg
	Uitvoeren van accounthouderschap, versterken van positie mantelzorgers en creëren bewustwording (4 uur per week structureel)	2025-2029	Binnen beschikbare formatie
Vinden			
	<ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van informatievoorziening en communicatie • Extra aandacht voor jonge mantelzorgers, werkende mantelzorgers, mantelzorgers met een niet-westerse migratieachtergrond bij ontwikkelen van activiteiten 		
	Informatie over onze regelingen en ondersteuning voor mantelzorgers bundelen op één website (www.gemeente-maashorst.nl) en eventueel uitbreiden met andere sites (Vorbereiding 2025, Implementeren 2026)	2025 /2026	€ 34.113 eenmalig 2025 € 30.688 eenmalig 2026 Uit budget Brede SPUK – Gala, onderdeel Mantelzorg, aangevuld met middelen uit het budget mantelzorgondersteuning.
	Gebiedsgericht werken	Continue	Binnen bestaande middelen Sterke Sociale Basis
	Gemeentelijke professionals informeren en bewust maken van de positie en belang van mantelzorgers	Continue	Binnen middelen accounthouderschap mantelzorg (zie thema 'algemeen')
	Spreekuur/informatiepunten in de wijken opzetten, continueren en door ontwikkelen, organiseren dat daar kennis is over mantelzorgondersteuningsaanbod, meer bekendheid aan mantelzorgondersteuningsaanbod	2026 e.v.	Binnen bestaande middelen Sterke Sociale Basis en uit budget Mantelzorg-ondersteuning van onze welzijnspartners.
	Organisaties in het netwerk van migrantengroepen betrekken bij het opzetten van nieuwe activiteiten en communicatiemiddelen	2025 e.v.	Onderdeel van accounthouderschap Mantelzorg
	Informatieverstrekking over mantelzorgondersteuning op logische vindplaatsen, in taal en stijl die aansluit bij de diverse groepen mantelzorgers. Op vindplaatsen is men bekend met mantelzorgondersteuning	2026 e.v.	Onderdeel van accounthouderschap Mantelzorg
	Week van de Jonge Mantelzorger		Binnen 'Mantelzorgcompliment' voor jongeren
Versterken			
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor mantelzorgwaardering een houdbaar en uitvoerbaar instrument behouden 		

<ul style="list-style-type: none"> Met werkgevers en scholen kijken wat zij kunnen doen om leerlingen/werknemers met mantelzorgtaken te versterken 			
	Mantelzorgcompliment, voor alle volwassen inwoners van Maashorst die gedurende 3 maanden of langer tenminste 8 uur mantelzorg per week leveren, € 100 per mantelzorger per jaar, in de vorm van cadeaubonnen, uit te reiken tijdens een activiteit of moment in de jaarlijkse week van de mantelzorger.	2025-2029	2025 € 123.110 2026 € 132.580 2027 € 138.262 2028 € 145.838 2029 € 151.520 Uit budget mantelzorgwaardering
	Mantelzorgcompliment, voor alle jeugdige inwoners van 12 jaar of ouder van Maashorst, waarbij de criteria nog bepaald moeten worden in overleg met jongerenwerk/preventiewerk jongeren. Budget €100 per jeugdige mantelzorger, waarmee activiteiten kunnen worden georganiseerd (niet (volledig) voor individuele verstrekking)	2025-2029	2025 € 19.770 2026 € 23.065 2027 € 26.360 2028 € 29.655 2029 € 32.950 Uit budget mantelzorgwaardering
	Uitvoeringskosten voor Zorgcoöperatie/Ons Welzijn/Compass mantelzorgcompliment	2025-2029	Binnen middelen mantelzorgondersteuning. Aanvullend € 17.000 per jaar Uit budget mantelzorgwaardering
	Mantelzorgactiviteit (lunch o.i.d.) rondom dag van de mantelzorg als mantelzorgwaardering, maximaal € 20,00 per mantelzorger per jaar Daarnaast mantelzorgactiviteiten als mantelzorgondersteuning.	2025-2029	Mantelzorgactiviteit rondom dag van de mantelzorg 2025 € 12.311 2026 € 13.258 2027 € 13.826 2028 € 14.584 2029 € 15.152 Uit budget mantelzorgwaardering Mantelzorgactiviteit rondom dag van de jonge mantelzorger 2025 € 1.977 2026 € 2.307 2027 € 2.636 2028 € 2.966 2029 € 3.295 Uit budget mantelzorgwaardering Overige activiteiten voor mantelzorgers uit budget mantelzorgondersteuning.
	Werkgevers informeren en ondersteuning bij de rol die zij kunnen nemen bij de ondersteuning van mantelzorgers, door bijvoorbeeld training, netwerkbijeenkomst	2026-2029	Onderdeel van accounthouderschap mantelzorg
	Overleg met scholen, schoolmaatschappelijk werk en leerplicht	2026-2029	Onderdeel van accounthouderschap mantelzorg en binnen budget mantelzorgondersteuning
	Verkenning gemeente Maashorst als 'mantelzorgvriendelijke' organisatie (werkgever), met ondersteuning van Werk & Mantelzorg	2029	Onderdeel van accounthouderschap mantelzorg
Verlichten			
<ul style="list-style-type: none"> Inzetten op de bekendheid en het aanbod van respijtzorg 			
	Bestaande respijtzorgaanbod beter vindbaar maken voor mantelzorgers	2025-2026	Binnen budget mantelzorgondersteuning

	Verkenning, met zorgverzekeraars, naar respijthuis in Maashorst. Voor de verkenning wordt zo veel mogelijk aangehaakt op (sub)regio plan IZA.	2026-2029	Verkenning binnen IZA-middelen, eventueel aangevuld met middelen uit budget mantelzorgondersteuning Als dit leidt tot een respijthuis dan moet gemeentelijke bijdrage hiervoor binnen budget mantelzorgondersteuning passen.
	Via preventieteams (Sterke Sociale Basis) met vrijwilligers lichte vormen van respijtzorg verkennen en stimuleren	2026-2029	Binnen bestaande middelen Sterke Sociale Basis (preventieteams) Binnen bestaande middelen Vrijwilligers Subsidie Structureel (waarderingssubsidie vrijwilligers respijtzorg) Vanaf 2027 structureel € 30.688 voor uitbreiden aanbod Brede SPUK – Gala, onderdeel Mantelzorg
Verbinden			
<ul style="list-style-type: none"> Inzetten op sterke sociale infrastructuur. Gebiedsgericht werken. 			
		2025-2029	Binnen bestaande middelen Sterke Sociale Basis